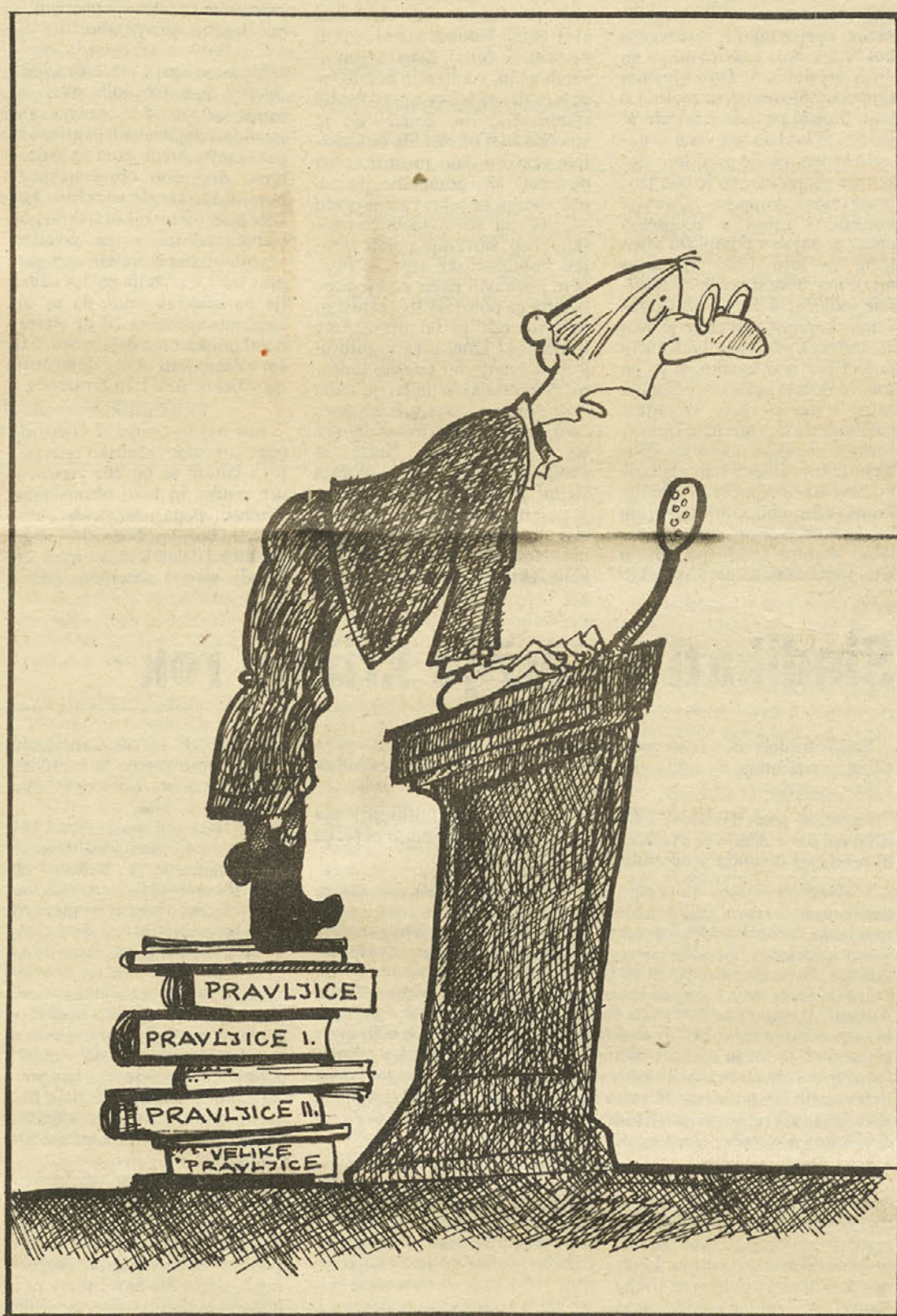

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- O NOVI KAKOVOSTI NE DUHA NE SLUHA, str. 2
- MLINI EVALVACIJE MELJEJO POČASI, str. 2
- 40-LETNICA OBNOVITVE SLOVENSKE ŠOLE, str. 3
- SMEJMO SE ZA BOLJŠI JUTRI, str. 6
- KOLIKOR USTVARIMO, TOLIKO LAHKO DELIMO, str. 8
- VARČEVANJE DA, SIROMAŠENJE NE! str. 8
- GOSPODARIMO, Vendar ne na račun otrok, str. 9

VSEM, KI BERETE NAŠ
ČASOPIS IN PIŠETE
VANJ, ŽELIMO, DA BI
TUDI V NOvem LETU
ZNALI PREMAGOVATI
TEŽAVE S STARIM,
PRESKUŠENIM
ZDRAVILOM: Z
ODKRITO, POGUMNO
PA TUDI ŠALJIVO
BESEDO.

Leto 1985 nam je pripovedovalo... (karikatura: Oto Jurgec)

Če ne bi bilo učencev, bi naše šolstvo cvetelo

Časnikar presedi vsako leto na kakšnih 100 do 150 sestankih, kjer navadno po kakšnih pet ur premišljujejo o stiskah našega šolstva. Obrazi so dostikrat isti, a med njimi največkrat ni tistih, ki jim je šola najprej namenjena. Vsemogoče se sliši. Tegob je toliko, da bi sonce zakrile. Ko tako primerjaš eno z drugim, se zgroziš ob nenadnem tistem preblisku: vse te reči bi bile mnogo lažje rešljive, če v šoli ne bi bilo — učencev! Najprej se prestrašiš nore misli, nato pa te obse, in bolj ko poslušas, bolj se ti zdi, da je res neke pričujoča. In da bi si oddahnili, če bi se utelesila, vsi. od šolskih načrtovalcev do šolskega kurjača. Res zanimivo: učence odstraniš, pa bi vsi lepo živeli —

načrti bi bili manjši, denarja bi bilo treba manj, znanje zaposlenih v šolah bi bilo pravšnje, ogrevanje bi bilo cenejše, šol bi bilo manj, mladostnih izpadov ne bi bilo, sestankovali bi lahko kar naprej, pisali sporazume, sploh bi se kar dobro imeli.

Nerodno je le to, da mladi šolarji kljub vsemu so, da hočejo svoje in da si bodo kar vzeli, če ne bodo dobili. Nerodno je to za nas stare, za mlade nikakor.

JANKO SVETINA

NEURADNO O LETU 1985

Iskrenost — pa brez zamere

Leto 1985 gre h koncu.

Kako bo zapisano v zgodovini slovenskega šolstva, kaj bodo prihodnji rodovi hvalili, čemu se bodo morda čudili in čemu smejali?

Za odgovore na ta vprašanja smo naprosili nekaj naših sodelavcev. Vodilo pri pisanju je bilo: Za novo leto povejmo naravnost, kar mislimo. To je čas, ko iskrenosti nihče ne sme zameriti, posebno če je obarvana s humorjem. Odgovorili so nam takole:

Zgodovina bo zagotovo zabeležila tole resnico: v letu 1985 smo spet dobili zagotovilo, da se bo gmotni položaj prosvetnih delavcev in upokoјencev v naslednji petletki 1986—1990 izenačil s položajem drugih delavcev in upokoјencev; prihodnji rodovi pa se bodo čudili vsem prosvetarjem, ki niso zgubili potrpljenja, ker tega niso dočakali.

Geza Čahuk

Čez sto let bodo o letu 1985 pisali morda takole: Letos se izteka natanko sto let, odkar so se samoupravni dejavniki naše družbe dokončno odločili za odmiranje vzgoje in izobraževanja. Bistroumnosti takratnih voditeljev se čudimo še danes, kajti brez njihove daljnovidnosti bi še naprej imeli težave s pedagoškimi delavci. Tako pa je danes mir in za prihodnje leto se pripravljamo postavitev spomenika vsem zaslužnim junakom tedanjega časa.

Franc Černe

Minulo leto je bilo tako, da bodo Širci, Schmidt in Strmčniki prihodnjih pedagogik in didaktik imeli kaj preučevati! Vsebine, programi, prenovi, svi, črusi, smeri, usmeritve, usmerjenosti bodo neizčrpen vir za ognjevitost razplamtevanje znanstvenih strasti in za ohranitev tovrstne tradicije v moji deželi.

Berta Golob

So stvari, ki jih je najbolje čimprej pozabiti...

Polde Kejzar

Če zgodovine šolstva v letu 1985 ne bodo pisali usmerjeni zgodovinarji, bo to zajetna zbirka črnega humora; prihodnji rodovi se bodo pa čudili in smejali prosvetnim odam, ki so jih šolski oblastniki objavljali v Prosvetnem delavcu.

Albert Papler

V visokem šolstvu, v katerem delam, bo leto 1985 zapisano kot prvo leto, v katerem je ženski rod usmerjene srednje šole prestopil njegov prag. Menim, da se bodo naši znanjci, denimo v letu 2000, čudili, kako je mogel tak reformni petrefakt sploh dočakati leto 1986. Ne verjamem, da se bodo smejali, morda bo kdo potočil kakšno solzo. Verjetno bodo mislili, da nam ga je podtaknil razredni sovražnik.

Vid Pečjak

V zgodovini slovenskega šolstva bo z zlatimi črkami ovekovečena izredno uspela decentralizacija šolstva — šole bodo kmalu postale domena krajevnih skupnosti in uličnih odborov. Za te uspehe so se že začeli zanimati pedagoški izvedenci iz drugih dežel. V svetu izredno povprašujejo po naših pedagoških inovatorjih. V bližnji prihodnosti bomo začeli to pedagoško avantgardo izvažati — za devize. Inovatorjem bomo dodali naš preskušeni administrativno-birokratski aparat.

Prav ponosni smo, da ne prejemo več plač, temveč osebne dohodke, in da se ti dosledno delijo po delu. Višina osebnih dohodkov in njihova delitev izredno spodbujata prosvetne delavce in jim vlivata voljo do dela. Posledica visokega osebnega dohodka so tudi astronomske pokojnine, ki jih upokoјeni prosvetarji nikakor ne morejo porabiti.

Ernest Rečnik

aktualno

KMALU PRVI POPRAVKI USMERJENEGA
IZOBRAŽEVANJAMlini evalvacije
meljejo počasi

Kdaj bomo začeli popravljati najbolj očitne napake v programih reformirane srednje šole, kdaj bodo odgovorni prisluhnili kritikam, kdaj bo široko zasnovana evalvacija dala uporabne spreminjavalne predloge? Ta vprašanja, ki jih slišimo že dolgo v javnosti, prihajajo zadnje čase tudi na dnevni red organov, ki so odgovorni za razvoj vzgoje in izobraževanja. Vse kaže, da se bo v doglednem času tudi kaj spremenilo.

Nič novega ne bomo povedali, če rečemo, da se je usmerjeno izobraževanje marsikomu zametilo in ima danes precej več nasprotnikov kot jih je imelo na začetku. Čeprav so bile spočetka mnoge reformne zamisli povsem sprejemljive in le nekatere že v svoji zasnovi dvomljive, so se pri njihovem uresničevanju v srednjih šolah pokazale očitne napake. Programiranje srednjega usmerjenega izobraževanja bržkone ni imelo dovolj trdne strokovne podlage in usmeritve.

Tako je nastala srednja šola, natrpana s predmeti in učno snovjo, nasilno poenotena tudi tedaj, ko bi morala upoštevati potrebe različnih panog in dejavnosti ter različne možnosti mladih. Veliko teh pomanjkljivosti bi lahko sproti popravili, če bi upoštevali metodološko načelo, da je praksa pravičen razsodnik in da je treba zato resno obravnavati izkušnje praktikov. Tak je bil tudi prvotni namen reforme in na to so se sklicevali reformatorji, ko so zavračali vnaprejšnje poskusno preverjanje reformnih rešitev. Kljub temu smo čakali, da je cel prvi rod srednješolcev končal reformirano šolo. Čakali smo, da je pri skrajšanih in dveh letnih programih že drugi rod končal izobraževanje. Tako se bo zgodilo tudi z drugim rodом tistih, ki so vpisani v triletno programe. Mlini evalvacije meljejo počasi in se sklicujejo predvsem na tiste »boljše« učence, ki so vpisani v štiriletne programe.

Da bi strokovno, če ne že znanstveno spremljali in preverjali nove programske in druge zamisli, smo začeli z zahtevnimi evalvacijskimi raziskavami. Po dveh letih smo razgrnili pred javnostjo prva spoznanja. Mnogi so čakali, da bodo sledili tudi prvi resni popravki, vendar je prevladalo mnenje, da je treba čakati do konca evalvacijskih raziskav. Danes smo še vedno na istem razpotju: spreminjati in popravljati ali odložiti večje posege, dokler ne bosta končani tako empirična kot racionalna evalvacija. Empirična evalvacija, bolj ali manj umetno ločena od racionalne evalvacije, se namreč izogiba pogumnejšim sklepom in predlogom ali pa jih prepušča pristojnim organom. Racionalna

evalvacija pa še dolgo ne bo sklenjena. Tako gre reforma svojo pot in si nabira vedno več kazenskih točk in nasprotnikov. Je za vse to kriva reforma ali pomanjkljivo in togo uresničevanje reformnih zamisli? Ali ni vedno večji delež krivde tudi na odlaganju z utemeljenimi popravki?

Te dni je Zavod SRS za šolstvo končno le postavil Strokovnemu svetu SRS za vzgojo in izobraževanje vprašanje, ali počakati s spremembami v programih do konca evalvacijskih raziskav ali popraviti očitne napake čim prej. V prvem primeru bi prišlo do globljih programskih sprememb šele v šolskem letu 1987/88, v drugem primeru pa že prihodnje šolsko leto. Po mnenju Strokovnega sveta so dosedanja spoznanja evalvacijskih raziskav ter številne pripombe in kritike učiteljev, učencev in uporabnikov zadosten razlog, da začnemo popravljati programe in iz njih odstranimo »vsaj največje neumnosti«, kot so rekli na seji Strokovnega sveta. Skupno vzgojno-izobražbeno osnovo moramo v ta namen obravnavati prožno in življenjsko kot zaželeno raven splošne izobrazbe in ne za vse obvezen program. Bolj prožno pa moramo uporabljati tudi tisto načelo reforme, naj vsako izobraževanje pripravljajo za delo in za nadaljnje izobraževanje. Očitno je namreč, da se izobraževanje za nekatere poklice konča šele na ravni višjega in visokega izobraževanja, pa mora imeti priprava za nadaljnje izobraževanje v teh primerih v srednji šoli prednost. V drugih primerih ima naravno prednost izobraževanje za delo.

Ob tem ko se lotevamo spreminjanja reformirane srednje šole pa, kot kaže, malo mislimo na to, kaj so spoznali in sklenili in kaj načrtujejo v tem v drugih republikah in pokrajinah, zlasti še v tistih, ki so šle v reformo več let pred nami in si nabrale zato tudi več izkušenj. Bo spet vsak iskal rešitve po svoje, ko imamo vendar enotna skupna izhodišča, zapisana v resoluciji 10. kongresa ZKJ? Tudi prihodnji kongres ZKJ Jugoslavije bo iskal skupne rešitve, h katerim naj bi vsi prispevali, vsak s svojimi izkušnjami in svojo pametjo.

JOŽE VALENTINCIČ

O novi kakovosti ne duha
ne sluha

Jeseni 1983 je v Izobraževalni skupnosti Slovenije vzniknil predlog, naj bi se srednjim šolam zmanjšale vsote denarja, namenjene kulturnim, naravoslovnim, športnim in obrambnim dejavnostim. To je pomenilo: 72 ur dejavnosti namesto 90. Vzrok je bil jasen: zmanjšati stroške v šolstvu. Utemeljitev: govorice o pomanjkljivo izrabljenih urah teh dejavnosti na nekaterih šolah. Strokovna ocena: predlagatelj je ni dal. Povedal jo je potem Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje, ko je bil vprašan; opozoril je na škodljive posledice in zahteval, da se stabilizacija z varčevanjem vred v šolstvu uresničuje kot del organiziranih teženj k boljši kakovosti vzgoje in izobraževanja. Stabilizacija da — a obenem tudi razvoj, kakovost.

S temi pogoji je Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje tokrat privolil v predlog za začasno (za eno leto) zmanjšanje obsega dejavnosti v srednjih šolah. Zahteval je, da se problem stabilizacije v celoti preuči tja do spomladi leta 1984.

Meseci so minili, čas se je iztek, o racionalnih vidikih stabilizacije, uprtih tako k varčevanju kot tudi k novi kakovosti, pa ne duha ne sluha. V Izobraževalni skupnosti Slovenije so molčali o tem, drugod pa tudi. Zavrtelo se je leto, in lani ob tem času je nastalo vznemirjenje pred sejo slovenske skupščine, ko je bila Izobraževalna skupnost Slovenije prinesla s seboj v skupščino predlog, naj se v republiški resoluciji za leto 1985 ugodneje uredi nekatere stvari, ki bi zboljšale položaj šolstva. Izobraževalna skupnost Slovenije je svoj amandma k predlagani resoluciji potem čez noč umaknila, je pa šolstvo dobilo neke koncesije, ki so — v celoti vzeto — dajale možnost, da si usmerjeno izobraževanje nekoliko opomore. Problem je bil rešljiv s tem, da Izobraževalna skupnost Slovenije skupaj z Republiškim komitejem za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo kmalu po novem letu pripravita tudi predlog nekih

notranjih premikov v šolskem delu.

Zbor združenega dela v slovenski skupščini je torej takrat pričakoval neki premišljen stabilizacijski prijem, ki bi upošteval tudi nekakšno takšno notranje prenavljanje v šolskem organizmu, kakršnega je bil dobro leto prej pričakoval tudi strokovni svet. A nič. Nobeden se ni pojavil z nekim — četudi čisto svojim — predlogom, v katerem bi bilo videti, kako si šolstvo predstavlja stabilizacijo in čemu se je zmožno tudi odreči, da bi v svojem razvoju dalo prostor čemu novemu ali pomembnejšemu. Nič takega se takrat ni pojavilo — pač pa so v Izobraževalni skupnosti Slovenije poleti sprejeli stabilizacijski načrt in obenem pripravili načrt za krepitev gmotnega položaja šol, katerega duhovni oče je bil pravzaprav Republiški komitej za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Stabilizacijski načrt je ostal brez odmeva, vsaj v jesenskem času, ko naj bi se v enem delu že začel uresničevati. Načrt za zboljšavo gmotnega položaja srednjega in visokega šolstva se je pa v novembru pravzaprav razvil v načrt za pridobitev dodatnih denarnih virov in za varčevalne ukrepe v šolstvu ter za utr-

ditev gmotnega položaja učiteljev.

V tem novem načrtu se je nenadoma med drugim spet pojavila misel o zmanjšanju števila ur za naravoslovne, kulturne, športne in obrambne dneve. Enako strokovno nič pojasnjeno kot prvič pred dvema letoma! Kot da tisto opozorilo Strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje ni nikogar izučilo. Prav tako so strokovno nepojasnjeni še nekateri drugi predlogi, na podlagi katerih naj bi strokovni svet moral celo spreminjati nekatera svoja stališča in sklepe, sprejete pred dvema letoma ali prej ob uvajanju reforme. Tako se pač ne dela in strokovni svet je v začetku decembra odklonil razpravo, dokler ne bo dobil primernih strokovnih pojasnil za predlagane spremembe.

V predlagani stabilizacijski skici je nekaj čudnih stvari, a ostanimo pri že obravnavani snovi, pri dejavnostih in pri s tem povezanim predlogom za morebitno drugačno obračunavanje potrebnega števila učiteljev. Takole piše: »Zmanjšati število potrebnih učiteljev za izvedbo vzgojno-izobraževalnih programov od 1,6 učitelja na 1,4 učitelja na oddelek tako, da se pri izračunu upošteva 20 ur obveznosti pouka brez dejavnosti.« In še: »Zmanjšati obseg dejavnosti od 90 na 60 ur v 1. in 2. razredu.«

Kaj naj to pomeni? Nič drugega kot samo računsko operacijo, s katero se poveča vrednost ure pouka in tako obračunana vrednost pedagoškega dela naposled bolj približa izplačani vrednosti dela? Razlika med 1,6 učitelja na 1,4 učitelja na odde-

lek je 12,5 odstotka in če se smimo že neke stare želje zmanjševanju tedenskega števila srednješolskih učnih ur z 32 na 30 (kar da razlike za 6,25 odstotka), se sama vsiljuje primerja 12,5 odstotka je računsko enako kot bi bilo zmanjševanje števila tedenskih ur z 32 na 28. Misliti morebitnem zniževanju ur srednjem šolstvu je v nekem drugem gradivu sicer ovirano kot nesprijemljivo (ker da je sedanja obremenitev učencev 32 urami med najnižjimi v Evropi), a črv dvoma je vsajen. Imajo tu opraviti dejavnosti pa se plačnik tako ali tako zema, da bi pri (računsko) zmanjšanem številu učiteljev oddelek in ob upoštevanju urne obveznosti pouka ne zraven še dejavnosti? Koliko kako je to povezano s podatki da je bilo lani v srednjih šolah resnici le 5077 pedagoških lavec in ne 7350, kolikor je bilo vračunanih v finančnih obra-

nih? Najmanj, kar bi človek pričakoval ob stabilizacijskem programu, kakršen je ta, ki zdaj poteka s sestanka na sestank, bi bilo da je vsak predlog spodlo opremljen s potrebnimi statističnimi pojasnili in utemeljitvami. Vsaj to. To pa je še predaleč od one druge zahteve, da vsak tak načrt moral vsebovati neko perspektivo. Kajti človek ki se zanj odloča, mora biti prepričan, da je neka zbirna vredna nečesa novega, naj boljšega cilja. Ta cilj je v predganem stabilizacijskem namenu preslabo viden, zato bo celoten načrt imel podoben administrativnega ukrepa od zgoraj nadol, dokler ne bo spremenil svoj narave.

JANKO SVETINA

Sindikati ne držijo križem rok

Prosvetni delavci, nezadovoljni s svojim gmotnim položajem, včasih očitajo sindikatom, da držijo roke križem in se ne zavzemajo dovolj za njihove pravice.

Zaprosili smo BORISA LIPUŽIČA, člana Republiškega sveta ZSS, naj pove nekaj več o tem, kaj so sindikati v resnici storili za to, da bi se osebni dohodki prosvetnih delavcev zboljšali.

V Zvezi sindikatov Slovenije, še posebej v Republiškem odboru sindikatov delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti ter v Svetu za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, smo si ves čas po 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije prizadevali za izboljšanje družbenogospodarskega položaja delavcev v vzgoji in izobraževanju. Posebno pozornost smo namenili pogojem pridobivanja dohodka kot tudi osebnih dohodkov in odpravljanju zaostajanj in neskladij v osebnih dohodkih učiteljev v primerjavi z rastjo osebnih dohodkov strokovnih kadrov s primerljivo strokovno izobrazbo in zahtevnostjo del in nalog v gospodarskih dejavnostih. To problematiko smo v povezanosti z drugimi sorodnimi vprašanji večkrat obravnavali tudi na sejah Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, zlasti pa na sejah predsedstva.

Seveda nismo ostali zgolj pri ugotovitvah in ocenah gmotnih razmer v šolstvu. Ker so se gmotne razmere v šolstvu, kljub opozorilom in predlogom sindikatov še poslabševale, smo marca 1984 v Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije (Svet za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture in Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja ter znanosti) začeli z načrtno akcijo za hitrejšo reševanje materialnih pogojev vzgoje in izobraževanja.

Svet za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na svoji 12. seji 24. aprila 1984 celostno obravnaval gmotni položaj vzgoje in izobraževanja. Dogovorjeno je bilo, da bo skupna delegacija sveta in republiškega odbora Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti seznanila predstavnike Izobraževalne skupnosti Slovenije ter drugih pristojnih organov in organizacij v republiki z družbenoekonomskim položajem učiteljev. Ta sestanek je bil 9. maja 1984.

Na 15. seji Sveta za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije 13. septembra 1984 smo ob obravnavi poročila o uresničevanju Zakona o osnovni šoli z vidika zagotavljanja programa opozorili, da program življenja in dela osnovne šole zahteva več denarja kot ga premoremo, da bo to posledično vplivalo na družbenoekonomski položaj učiteljev ter da se pojavljajo neutemeljene razlike med šolami v pridobivanju dohodka. Podobno oceno je sprejel tudi Republiški odbor Sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti. S tem stališčem smo seznanili Svet za vzgojo in izobraževanja Republiške konference SZDL Slovenije še pred sprejemom novega programa življenja in dela osnovne šole.

Občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije po svojo dejavnost usmerili zlasti v reševanje družbenoekonomskega položaja osnovnih šol; pri tem so posebno pozornost namenili problemom

solidarnosti in ustrežnejšemu vrednotenju vzgoje in izobraževanja kot celote v okviru skupne porabe v občinah.

Na 16. seji 6. novembra 1984 je Svet za vprašanja izobraževanja, znanosti in kulture ob obravnavi poročila o uresničevanju Zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja opozoril, da se le-ta prepočasno uresničuje ter da bi v bistvu vladajo proračunski odnosi, ki izvajalce potiskajo v neenakopraven položaj. Zahtevali smo uveljavitev ekonomskih meril. Mnenja našega sveta so bila povzeta tudi v stališčih, ki jih je Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije sporočil Skupščini SR Slovenije.

Pri obravnavi osnutka družbenega načrta SR Slovenije za obdobje 1986—1990 in v razpravi o osnutkih letnih resolucij o politiki uresničevanja družbenega načrta SR Slovenije v petletnem obdobju smo opozorjali in zahtevali, da morajo biti smernice in cilji v skladu z materialnimi možnostmi oziroma da mora biti zagotovljen denar za uresničevanje nalog in ciljev preobrazbe vzgojno izobraževalnega sistema.

Predsedstvo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na 45. seji 12. marca 1985 sprejelo usmeritve in sklepe o nalogah sindikatov pri oblikovanju smotne mreže srednjih šol v Sloveniji.

Zahtevo po racionalizaciji mreže in vzgojno izobraževalnih programov smo izpostavili že tedaj, ko je izobraževalna skupnost Slovenije v letu 1983 dala v javno razpravo osnutek stabilizacijskega programa.

Zahtevali smo, da Izobraževalna skupnost Slovenije poskrbi za izdelavo strokovnih rešitev za racionalizacijo mreže šol, vendar le-te še niso izdelane.

Letošnjega 20. marca smo znova v utemeljeni informaciji ki smo jo poslali Izobraževalni skupnosti Slovenije, prikazali družbenoekonomski položaj lavec v vzgojno-izobraževalni dejavnosti; pri tem smo zlasti htevali ustrežnejše vrednote vzgojno-izobraževalnih programov in v zvezi s tem hitrejšo temeljitejšo valorizacijo osebnih dohodkov učiteljev.

To problematiko so na pobudo znova obravnavali na stanku predstavnikov Izobraževalne skupnosti Slovenije in drugih pristojnih organov in organizacij v republiki 29. maja 1985 22. avgusta 1985.

Maja 1985 smo izdelali delovno zasnovo s predlogi za ševanje družbenoekonomski položaja delavcev v vzgoji in izobraževanju; pri tem smo posebej opozorili na pridobivanje dohodka in ceno vzgojno-izobraževalnih programov. S podatki smo utemeljili stalno in večje omejevanje sredstev za vzgojo izobraževanje v preteklem sedmoročnem obdobju 1981—1986 ob hkratnem uvajanju preobzbe vzgoje in izobraževanja z vimi, zahtevnejšimi programi širitvijo mreže šol.

Ob analizi, ki smo jo naredili smo ugotovili, da položaj datno slabša tudi prepočasna valorizacija. Ob zahtevi, naj postane sprotna, smo Skupščini SR Slovenije naslovili tudi budo za spremembo Zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti. Ocenimo namreč, da ta zakon prepušča hitrejšo prilagajanje pravo za družbene dejavnosti ustvarjenim dohodkom v gospodarstvu. Naša pobuda je sprejeta; spremembe zakona pravkar v skupščinskem postopku.

Vabilo

Z dajanjem svoje krvi lahko naredite največ, kar lahko stori človek za človeka. Zato vas pričakujemo na krvodajalski akciji. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivist RK, odgovoren za krvodajalstvo.

JANUAR 1986

Domžale	6., 7., 8., 9., 10., 14., 15.
Kamnik	16., 17., 20., 21., 22.
Ljubljana Bežigrad	23.
Ljubljana Šiška	24.
Škofja Loka	27., 28.
Ljubljana Vič-Rudnik	29.
Ljubljana Center	30.
Ljubljana Moste-Polje	31.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

PRAZNIK NA OBALI

40-letnica obnove slovenske šole

Na Obali so 13. tm. praznovali 40-letnico obnove slovenske šole, kar je v časih fašistične vladavine. Čeprav se je začela obnova slovenske šole v Istri in Slovenskem primorju že jeseni leta 1943, je bila vsestranska obnovljena šola jeseni leta 1945, ko so bile povsod ustanovljene slovenske osnovne in tudi že prve srednje šole.

Z odkritjem spominskih plošč so se v Kopru oddolžili zaslužnemu prvemu ravnatelju učiteljskega LUCIJANU JANEŽU in obnoviteljem slovenske šole. Pripravili so razstavo ob 40-letnici obnove slovenskega šolstva v Istri in izdali zbornik, v katerem so prikazali zgodovinski razvoj slovenske šole, njeno usodo pod Italijo, prenovo med NOB in po njej ter sedanjo razvitost slovenskega šolstva na obali.

Na osrednji prireditvi je MILAN MARUŠIČ, predsednik odbora za praznovanje 40-letnice, povzel zgodovinski razvoj slovenske šole v Istri, SIKST MARION, nekdanji načelnik oddelka za šolstvo pri okrožnem ljudskem odboru v Kopru, je opisal razmere, v katerih se je obnavljala slovenska šola, LEO FUSILLI pa je govoril udeležencem v imenu italijanske skupnosti obalnih občin. Pionirjem obnovljene slovenske šole in drugim zaslužnim pedagoškim delavcem so podelili priznanja. Sprejem in družabno srečanje, ki sta sledila, pa sta bila priložnost za obujanje spominov, obnavljanje in poglobljanje vezi med pedagoškimi delavci, ki so del svojega življenja namenili razvoju slovenskega šolstva na Obali.

Da bi približali bralcem duha in sporočilo tega pomembnega dogodka, povzemamo v skrajšanem in strnjem besedilu misli slavnostnih govornikov.

Milan Marušič

OBNOVITEV SLOVENSKE ŠOLE — POMEMBNO POGLAVJE NAŠE ZGODOVINE

Ko govorimo o zgodovini slovenske šole v Istri, mislimo predvsem na razvoj osnovne šole, saj Slovenci, žal, če izvzamemo učiteljske, ki je delovalo od leta 1875 do 1909, nismo imeli srednjih šol. Zgodovina slovenske šole je prav tako dolga kot zgodovina osnovne šole v Evropi. Prebivalci Ospa se lahko pohvalijo s slovensko šolo že leta 1819, sledile so ji šole v Dekanih, Skofljah, Sv. Antonu in v Kortah nad Izolo. V drugi polovici 19. stoletja je bilo skoraj celotno slovensko etnično ozemlje posuto s slovenskimi šolami.

Na prehodu iz 19. v 20. stoletje so italijanske organizacije ustanovljale na slovenskem ozemlju šole ali oddelke z italijanskim učnim jezikom. V obrambo slovenskih narodnih interesov se je postavila Ciril Metodova družba, ki je ustanovljala šole in vrtce z namenom, da bi se Slovenci čutili Slovence.

Italijanščina kot drugi deželni jezik se pojavlja skoraj v vseh slovenskih šolah, zamen pa iščemo slovensko v italijanskih šolah v Kopru, Izoli in Piranu. Če bi bila izražena obojestranska skrb, bi že na začetku našega stoletja ustvarjali razmere za sožitje

dveh narodov. Čeprav so bili ti kraji izpostavljeni raznarodovanju, se vendar lahko istrski Slovenci pohvalijo, da je ob prelomu stoletja in ob koncu prve svetovne vojne delovalo tu 28 osnovnih šol, ki jih je obiskovalo skoraj 5 tisoč učencev.

S pojavom fašizma v Italiji se začenja za primorske Slovence žalostno obdobje. Z Gentilejevo šolsko reformo, ki je začela veljati leta 1923, so v petih letih pregnali slovenščino iz vseh šol na Primorskem in v Istri. Takrat smo otroci imeli dve šoli: obvezno šolo v tujem jeziku in šolo ob domačem ognjišču. Slovenec v javnosti ni smel biti Slovenec, izdajstvo so imeli za junaštvo in naše junaštvo obsodili kot izdajstvo.

Po dvestih letih je slovenski jezik ponovno zaživel v javnosti in v šolah. Ob koncu kraljevine Italije so primorski Slovenci, kjer je bilo mogoče, ustanovljali partizanske šole ali odpirali večerne tečaje; po osvoboditvi smo obnovili osnovne šole v celoti ter ustanovili svoje srednje šole. Obnovili smo, kar so nam vzeli, povzročene nacionalne, kulturne in duhovne škode pa nam ne more nihče povrniti.

V štiridesetih letih se je tu marsikaj spremenilo, nastale so nove šole, ki zadovoljujejo gospodarske, kulturne in jezikovne potrebe obalnega prebivalstva. V osnovnih šolah je skoraj 8 tisoč učencev obeh narodnosti, v srednjih pa čez tri tisoč. Naši kraji so postali lepi; v njih živimo v slogi ljudje različne krvi.

Ob praznovanju 40-letnice obnove slovenske šole v Istri želimo sporočiti, da je slovenska šola tu nastala takrat kot osnovna šola drugje v Evropi; da pa smo morali Slovenci v Istri

Sikst Marion

ISTRANI SO NAS SPREJELI Z ODPRTIMI ROKAMI

Po kapitulaciji Italije se je istrsko ljudstvo z izredno požrtvovalnostjo lotilo obnove slovenske šole z odpiranjem partizanskih šol. Te šole so v mnogih krajih začele delovati na pobudo prebivalstva, ljudstvo samo je ustvarjalo novo šolo kot izraz svobode in up boljše prihodnosti.

Odloki Narodnoosvobodilnega sveta za slovensko Primorje, ki so predstavili prvo šolsko zakonodajo na osvobojenem območju slovenske Istre, so potrdili odločitev prebivalstva za svojo šolo.

Prvi učitelji na teh šolah so bili učitelji borci, ki so med fašizmom emigrirali v Jugoslavijo, in drugi, ki so se vračali iz izgnanstva. V nekaterih krajih so poučevali duhovniki, ki so ostali zvesti slovenskemu narodu in njegovemu boju za svobodo. V krajih, ki jih je nadzoroval okupator, so organizirali tajne šolske krožke; v teh so poučevale žene in dekleta, mladinke — članice Skoja, ki so hkrati opravljale kurirske, obveščevalne in propagandne naloge. Pomanjkljivo strokovno usposobljenost je nadomestila požrtvovalnost, ljubezen do otrok, navdušenje ter neizmerna volja po svobodni domovini.

Te šole so delovale s prekinitvami zaradi sovražniških vdorov vse do osvoboditve. Samo na območju slovenske Istre je dalo svoja življenja 7 mladih partizanskih učiteljev.

Po osvoboditvi leta 1945 smo obnovili in razširili celotno omrežje osnovnih šol. V slovensko Istro so se vračali šolniki, ki so bili pod fašizmom preganjani. Ker je učitelj primanjkovalo, je ministrstvo za prosveto LRS

ponovno uveljavljati zgodovinsko pravico do šole v materinem jeziku. Proslavitev tega dogodka je pomemben prispevek k oblikovanju narodne biti istrskega Slovenca.

Učitelji, ki so iz različnih krajev naše domovine prišli med NOB in po osvoboditvi v Istro obnavljati slovensko šolo, so se s svojim nesebičnim delom zapisali v posebno poglavje zgodovine slovenskega šolstva. Slovenska Istra jim bo ostala večna dolžnica. Njim velja posebna zahvala in priznanje.

že junija 1945 skrbno izbiralo pedagoške delavce, ki bi želeli sodelovati pri obnovi šolstva v osvobojeni slovenski Istri. To nalogo je opravljalo tudi poverjenišvo Narodnoosvobodilnega odbora v Ajdovščini in v Trstu. Marca 1946 je ministrstvo za prosveto LRS poslalo na delo v slovensko Istro še skupino 28 mladih učiteljev pripravnikov iz vseh krajev Slovenije, ki so se odločili prostovoljno za tako nalogo. Istrski človek, ki je sam živel v sila skromnih razmerah, ni mogel dati vsem tem učiteljem udobja, sprejel pa jih je z odprtimi rokami in hvaležnostjo.

Do konca marca 1946 je bilo tako v slovenski Istri že 50 osnovnih šol s 86 učitelji. Prevladovala so nižja organizirana šola. Le nekaj mesecev po osvoboditvi je začela delovati v Kopru prva slovenska gimnazija, ki so se ji leta 1945 pridružile: nižja gimnazija in učiteljske v Portorožu, vinarska in sadjarska šola v Škocjanu pri Kopru, pomorska šola in zavod za gluho mladino. Vse te šole so odprle nove možnosti istrskemu prebivalstvu.

Dodati moramo še načrtno opismenjevanje mladine in odraslih, ki v času fašizma iz narodnostnih razlogov niso redno obiskovali potujoče šole; veliko je bilo večernih tečajev slovenskega jezika in drugih oblik izobraževanja odraslih, kjer so sodelovali z vso požrtvovalnostjo naši učitelji. In tudi takrat, ko je bilo treba z manifestacijami dokazovati svetu, da sodi slovenska Istra k Jugoslaviji in njeni prebivalci hočejo živeti svobodni v skupni jugoslovanski domovini, je bila prva mladina pod vodstvom svojih mentorjev — učiteljev.

Leo Fusilli

OB PRENOVLJENI SLOVENSKE ŠOLE JE RASLA TUDI NOVA ITALIJANSKA ŠOLA

Letošnjih proslav ne bi primerno sklenili, če bi pozabili na 40-letnico obnove slovenske šole na našem območju. S to obnovo je istrsko ljudstvo, povezano z narodi in narodnostmi Jugoslavije, sklenilo svoj boj za novo, bolj pravično in človeško družbo.

Ob praznovanju te obletnice se z mislijo vračamo v preteklost, da bi odkrili, zakaj je bilo tedanje italijansko meščanstvo sovražno nastajajočemu slovenskemu meščanstvu in zakaj v njem želja po raznarodovanju slovenskega življa. Kaj je spodbudilo medsebojno sožitje narodov, ki stoletja skupaj živijo v teh krajih, zakaj se takemu početju niso znale ali mogle upreti demokratične sile v italijanskem narodu?

Imperialistična politika tedanje Italije ni bila prijateljsko razpoložena do slovenskega in hrvaškega prebivalstva Istre, pa niti ne do demokratičnih sil med samimi Italijani. Zagovorniki te politike so gledali zviška na slovenski del istrskega prebivalstva in ga proglasili za zaostale in manjvredne podeželane. Tisti, ki s tem niso soglašali in so zagovarjali bratsko sožitje, so ostali v manjšini.

Ko je ob koncu prve svetovne vojne londonski sporazum določil nove italijanske meje in je nato prišel na oblast fašizem, se je povečal pritisk na nemško manjšino na južnem Tirolskem in slovenske manjšine v tedanji Julijski krajini in Istri. Državna administracija se je nemške manjšine bala, do slovenske in hrvaške manjšine pa je gojila razredno sovraštvo. Tedanja oblast, ki je imela podporo tudi v delu duhovščine, je sprejela za svoje razredne predsodke in nacionalistično razpoloženje tržaškega in istrskega meščanstva. To je z navdušenjem podprlo fašistično napadalnost, ki je dosegla prepoved uporabe slovenskega in hrvaškega jezika in onemogočila Slovincem in Hrvatom dostop do javnih služb.

Prijateljske in bratske vezi med istrskimi Italijani, Slovenci in Hrvati so se ohranjale in poglobljale v razrednih bojih pred prihodom fašizma, pozneje pa med odporom. Delavsko gibanje se je zavzemalo za enotnost in bratstvo, proti nacionalističnemu sovraštvu in prevladi enega naroda nad drugim, proti tedanji asimilacijski in raznarodovalni politiki. Učiteljica G. Martinuzzi, revolucionarna bojovnica v istrskem gibanju, je v volilni proglašala: »Nobenemu narodu ne moremo priznati pravice

do zatiranja drugih narodov, pa čeprav bi bil številnejši, močnejši in s starejšo civilizacijo.

Fašistična država je priznavala samo en narod, en jezik in kulturo. Tako je prišlo leta 1923 do zloglasne Gentilejeve šolske reforme, ki je s šolskim letom 1923-24 postopno uvedla italijanščino kot učni jezik v vse šole, kjer je takrat potekal pouk v drugih jezikih. S to reformo, ki jo je Mussolini imenoval za najbolj fašistično med reformami, so bile šole s slovenskim in hrvaškim učnim jezikom obsojene na postopno odmiranje. Po popisu iz leta 1918 je bilo takih osnovnih šol v Slovenskem Primorju in Istri 541 in jih je obiskovalo 80.000 učencev. V naslednjih letih se je fašistični režim znebil domala vseh slovenskih in hrvaških učiteljev, češ da niso dovolj lojalni do oblasti.

Vsi Italijani niso bili na strani te reforme. Del italijanskega tiska, ki je imel še proste roke, jo je javno obsodil, češ da ne izraža volje večine italijanskega naroda.

Po dvestih letih fašistične vladavine in jezikovnega genocida so nastale leta 1943 prve partizanske šole v slovenskem jeziku, leta 1945 pa se je začelo obnavljati slovensko šolstvo; to obnovo so podprli tudi napredni istrski Italijani, ki so se bojevali s Slovenci in Hrvati za uresničevanje skupnih socialnih ciljev. Poleg obnovljenih slovenskih šol se je razvijala tudi prenovljena, demokratična italijanska šola. Njena vloga je bila in je v tem, da daje mladim italijanske narodnosti temeljno izobrazbo, jim razvija narodnostno zavest, hkrati pa jih vzgaja za sožitje.

Za vsak narod in vsako narodnostno skupino je šola eden izmed temeljnih pogojev razvoja in rasti. Brez šole, ki ima lastno podobo, občutljiva za probleme svojega naroda in odprta za kulturo sožitja, ne more biti napredka niti narodne identitete. Taka šola nam je cilj, ko si prizadevamo za vzgojo k sožitju. Ta ima pri nas korenine v stoletnem prijateljstvu in slogi med našim prebivalstvom. Ta cilj lahko uresničimo v dvojezičnem okolju, kjer se lahko vsak prosto izraža v svojem jeziku in ga drugi razumejo. Obvladanje jezikov in njihova stalna enakopravna uporaba v vsakdanjem življenju odločilno vplivata na sožitje in prijateljstvo med ljudmi. Kjer pa vlada sloga, tam ni prostora za nacionalizem — to bolelo rano preteklih in današnjih dni.

Za objavo pripravil
JOŽE VALENTINČIČ

RAZISKOVALNI REZULTATI USMERJENEGA RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda

v obdobju 1981—1985

Znanstveno raziskovanje naravne in kulturne dediščine slovenskega naroda je naloga, zaradi katere so bili ustanovljeni inštituti, ki so se pred nekaj leti združili v Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Raziskave te vrste so zahtevne in obsežne, zato jih inštituti ZRC SAZU izvajajo s sodelovanjem

strokovnjakov z drugih institutov in ustanov, predvsem Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.

Dolgoročno zasnovani program temeljnih raziskav, za katere so potrebne izvirne sistematizirane terenske in gradivske raziskave, obsega naslednje vidike

naše naravne in kulturne dediščine: natančno želi preučiti značilnosti naše zemlje, njene oblikovanosti in nekaterih njenih posebnosti (geografija, krasoslovje), njenih globlin in zgodovine (geologija, paleontologija), predvsem pa življenja na njej, to je njene vegetacije, flore in favne (biologija), njenega človeka in družbe (arheologija, zgodovina),

njunega jezika (jezikoslovje) in umetnosti — literature, glasbe in likovnih stvaritev, in sicer od prvotnejših ljudskih (narodopisje) do bolj izdelanih umetnih (literarna zgodovina in teorija, muzikologija, umetnostna zgodovina), posebej pa še razvoja naše marksistične misli (marksistične študije).

Zal ni dovolj niti ljudi niti pro-

storov niti opreme niti denarja; da bi mogli vse našete vidike naše naravne in kulturne dediščine slovenskega naroda izčrpno obdelati hitro ali vsaj hitreje kot doslej. V vseh 12 inštitutih ZRC SAZU namreč trenutno dela vsega skupaj le 113 raziskovalcev in še ti so povečini v prenatrpanih, nefunkcionalnih prostorih več sto let starih, v potresu l. 1976 poškodovanih in pred morebitnimi novimi potresnimi sunki tako ogroženih stavbah, da so v nevarnosti človeška življenja in dragocena dokumentacija — če sploh ne štejemo samih stavb, ki so spomeniško zaščitene. Lani začeta sanacija zaradi finančnih zadreg in hudih podrazitv poteka počasneje, kakor je bilo predvideno, in je doslej zajela le del prostorov za skladiščenje knjig Biblioteke SAZU ter prostore Inštituta za slovenski jezik.

Delavci tega inštituta so se pravkar preselili v prenovljene prostore na Novem trgu 4, potem ko so poldrugo leto delali v zasilnih podstrešnih prostorih sosednje stavbe.

Kljub temu je delo ob veliki požrtvovalnosti raziskovalcev potekalo po načrtu in letos je kot rezultat petletnega dela izšla 4. knjiga velikega **Slovarja slovenskega knjižnega jezika**. Poleg tega je v preteklem petletnem obdobju izšla 2. knjiga **Etimološkega slovarja slovenskega jezika**, ki je prav tako temeljno delo in izpolnjuje veliko vrzel. V sklopu **Fonoloških opisov** srbsko-hrvaških, slovenskih in makedonskih govorov, ki jih zajema splošno-slovenski lingvistični atlas, je hkrati z drugimi pripevki izšel tudi slovenski.

Nadaljevanje na 8. str.

razpravljamo

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA
NA LJUBLJANSKI UNIVERZINihče ni pravi dedič
bogatega izročila:
ne pedagoška srednja
šola ne akademija

Že več let je od tedaj, ko je Pedagoška akademija v Ljubljani kot višja šola postala sestavni del Univerze. Pod Univerzo je prišel tudi oddelek za razredni pouk, na katerem se je takrat višješolsko izobraževanje šele dobro začelo, saj še ni bilo dolgo, odkar so se razredni učitelji izobraževali na stopnji srednje šole, na učiteljski šoli.

In kako je danes? Izobraževanje predmetnih učiteljev se naglo reorganizira in postaja visokošolsko. Razredni učitelji naj bi se čez dve leti začeli izobraževati visokošolsko (fakultetno, štiri letno).

Zaradi novega položaja postaja razrednouičiteljsko izobraževanje vedno bolj očitno in neprikrito, izpostavljena enota Univerze.

Razrednouičiteljsko izobraževanje pridobiva z vstopom na Univerzo ali z vedno bolj očitnim obstojem na Univerzi potrebno akademsko poglobljeno. Postaja enakopravno z drugimi, že doslej visoko uvrščenimi in priznanimi strokami.

Lahko smo zadovoljni in ponosni. Bistvo našega (razrednouičiteljskega) ponosa je zavest, da od Univerze ne samo jemljemo in dobivamo, temveč da ji tudi kaj prinašamo in dajemo. Prinašamo značilnosti in vrednote, ki so ji doslej nemara manjkale in s katerimi se Univerza lahko okrepi in obogati.

Izobraževanje učiteljev razrednega pouka je namreč samo po sebi mala univerza, saj obsega vsa glavna področja človeškega delovanja, iskanja in ustvarjanja. To izobraževanje ni specializirano, kot so večinoma druge enote Univerze, temveč zajema veliko področij: jezik, literaturo, matematiko, glasbo, naravoslovje, družboslovje (naravoslovje in družboslovje sestojita iz izrazitih posebnih panog), gibalsnost (telesna kultura), likovnost, tehniko, filozofijo, psihologijo in druga — vse seveda pod vidikom takšnega metodološkega poglobljanja, ki usposablja za vzgojo in izobraževanje otrok v nižjih razredih osnovne šole. Posebno pomembno je, da izobraževanje učiteljev razrednega pouka in za tovrstni poklic zajema tako znanost kot umetnost. Menimo, da je takšen širok, združujoč, celosten profil izobraževanja, ki pa ima svoje središče ali težišče, za Univerzo zanimiv in potreben.

Izobraževanje učiteljev razrednega pouka je edinstvena enota Univerze; edina enota, ki nadaljuje smer, kakršno gojita osnovna in splošna srednja šola.

Po eni strani se uveljavlja nepretrganost, po drugi strani pa nova, to je učiteljska usmerjenost opisane sintetične smeri.

Za izobraževanje učiteljev razrednega pouka je značilno, da je v resnici povezano z osnovno šolo. Tudi to je za Univerzo koristno in pomembno. Različna področja se združujejo torej pod vidikom pedagoško-psihološke

in metodično-didaktične perspektive učiteljskega poklica. Brez tega vidika bi študenta razrednega pouka utopili v številnih strokah, ga zamorili in mu odvzeli vedrino, ki je za učiteljevanje tako zelo potrebna. Sprašujemo se, ali en človek sploh lahko združuje toliko področij. Tudi pri nas se bodo najbrž bolj kot doslej pojavljale razne specialistične težnje, bodisi da bi razrednega učitelja specializirali za posamezne predmete ali za skupino predmetov ali pa po razrednih poučevanju. Čeprav je te težnje mogoče in tudi treba upoštevati, pa je interdisciplinarni študij potreben, zaveden in zanimiv zato, ker je poklic učitelja razrednega pouka vezan na delo z otroki, pa tudi zaradi splošnih kulturnih (univerzitetnih, akademskih) vidikov.

Izobraževanje učiteljev razrednega pouka prinaša na Univerzo tudi bogastvo svojega izročila (tradicije). Univerza je mlajša kot učiteljske. Žal moramo ugotoviti in tudi priznati (ker čutimo krivdo), da je zgodovinsko-kulturna zavest že s tem, ko se je začelo višješolsko izobraževanje učiteljev razrednega pouka, zelo oslabela. Nihče ni pravi dedič bogatega izročila — niti srednja pedagoška šola (nekdanje učiteljske), ki je oslabiljena in ima zdaj nove, posebne naloge in težave, niti razredni pouk na pedagoški akademiji, ki je neizkušen in šibak in se je bil organizacijsko zasidral in osamosvojil v Mariboru, v Ljubljani pa ne. Zgodovinsko zavest in nepretrganost izobraževanja učiteljev za razredni pouk je treba okrepiti z akcijami in raziskavami. Vzpostaviti in spoštovati je treba izročilo odličnih učiteljev, prihodnjih učiteljev in tudi izročilo odličnih slovenskih osnovnošolskih učiteljev in ravnateljev, naših diplomantov.

V času in razmerah, ko se izobraževanje učiteljev razrednega pouka utrjuje in uveljavlja v sklopu Univerze, nas seveda tudi skrbi, ali bomo mogli premagovati razne težave in svoje slabosti nadomeščati z dobrimi lastnostmi. Ali smo sposobni in zreli, da bi se izobraževanje učiteljev razrednega pouka na Univerzi zares utrdilo in uveljavilo? O težavnih vprašanjih izbire univerzitetnih učiteljev, ki naj bi izobraževali prihodnje učitelje razrednega pouka, sem že spregovoril v članku Pedagog in doktorat, ki je bil objavljen v Delu in v Prosvetnem delavcu. Praviloma naj bi bil tudi univerzitetni učitelj, ki bi izobraževal učitelje za razredni pouk, celostna, interdisciplinarna osebnost. Pričakujemo si, da bi zaradi velikega števila naših študentov (150 do 160) predavali v dveh vzporednih skupinah; pri tem lahko utemeljimo, zakaj nam zdajšnji univerzitetni normativ ne ustreza. Posebej bi bilo treba prikazati problematiko kulturne in socialne ravni, kakršna je značilna za slovenskega študenta ali, bolje rečeno, slovensko študentko razrednega pouka.

MILAN DOLGAN

ŠTUDIJ UČITELJEV RAZREDNEGA POUKA IN VZGOJITELJEV PREDŠOLSKIH
OTROK NA MARIBORSKI PEDAGOŠKI AKADEMIJIBrez ustrezne prakse ne bo dobrih
učiteljev

Članek navezujem na analizo učinkovitosti dela študija učiteljev razrednega pouka in vzgojiteljev predšolskih otrok na Pedagoški akademiji v Mariboru v študijskem letu 1984-85. Ugotovitvam analize dodajam svoja strokovna razmišljanja in spoznanja.

Predšolska vzgoja in razredni pouk bistveno vplivata na otrokov umski, telesni in drug razvoj. Upoštevati morata razvojno stopnjo otroka. Zato mora tudi izobraževanje učiteljev razrednega pouka in vzgojiteljev predšolskih otrok ustrezati tem posebnim značilnostim. V izobraževanju teh pedagoških delavcev morajo biti povezane mnoge vede. Za zgled naj navedem izobraževanje za pouk spoznavanja okolja ali spoznavanja narave in družbe. Zato morata biti vzgojitelj in razredni učitelj raznotero in interdisciplinarno izobražena. Imeti morata temeljito in obsežno znanje iz različnih ved, umetnosti in vzgoje. Obvladati morata družboslovje in naravoslovje, jezik in matematiko, likovno, glasbeno, tehnično in telesno vzgojo, pedagoške in psihološke vede. Čeprav podajata znanje na nižji ravni, mora biti le-to neoporečno, saj ustvarjata temelje nadaljnjemu otrokovemu izobraževanju, vzgoji in razvoju. Otroke vodita k znanju, vzgajati jih morata za vedoželjne, ustvarjalne, samostojne, izvirne in odgovorne ljudi. Izobraževanje razrednih učiteljev in vzgojiteljev predšolskih otrok stremi k tem visokim smotrom, ki pa jih težko in le delno uresničuje.

Strokovno vsestransko
izobraževanje

Izobraževanje učiteljev in vzgojiteljev mora biti torej strokovno vsestransko. Pomembne so vse sestavine izobrazbe. Teoretično izobraževanje povezuje s praktičnim (hospitacije, nastopi, pedagoška praksa). Brez dovolj obsežnega in kakovostnega praktičnega vzgojno-izobraževalnega usposabljanja ni dobrega izobraževanja niti razrednih niti predmetnih učiteljev. Učitelji različnih predmetov snovno povezujejo predavanja, seminarje in vaje študentov. Študentje pripravljajo, izvajajo in spremljajo nastope tudi interdisciplinarno ob sodelovanju učiteljev pedagogike, psihologije, didaktike, metodike, slovenskega jezika in strok, ki so zajete v snovi učne ure. Ob tem spodbujamo ustvarjalnost in izvirnost študentov. Tako organizirane učne ure televizijsko snemamo. Posnetke hranimo v didaktičnem kabinetu. Posebno pozornost namenjamo ustnemu in pisnemu izražanju študentov pri učnih urah. Študentje morajo pri semi-

narskih in klavzurnih nalogah pokazati, ali znajo povezati znanje različnih strok ob posameznem vzgojno-izobraževalnem vprašanju. Vsi študenti niso kos tej nalogi. Opravljajo tudi raziskovalno-preučevalne vaje, zato da bi v pedagoški praksi znali vplivati z znanstveno utemeljenimi vzgojnimi ravnanji na kar najboljši razvoj učencev ali gojenčeve osebnosti. Seznanijo se s knjižnico in medieteko ter z uporabo informacijskih virov za pedagoško ali raziskovalno delo.

Učitelji akademije spremljajo razvoj stroke in vzgojno-izobraževalno delo osnovnih šol ter vzgojno-varstvenih organizacij in uvajajo novosti v študij. V osnovni šoli se širi obseg in spreminja vsebina učiteljeve dejavnosti. Pouk se prepleta s samostojnim učenjem, z interesnimi dejavnostmi in s prostim časom. Študente razrednega pouka poskušamo kakovostno izobraziti in vzgojiti tudi za razširjeno dejavnost osnovne šole. Osnovno šolo obiskujejo vsi otroci, njihova nagnjenja in njihove sposobnosti pa so različne. Razredni pa tudi predmetni učitelji naj bi vsem odpirali najboljše možnosti za razvoj. Zato morajo diferencirati in individualizirati vzgojno-izobraževalni proces. Naloga je še posebno težka, če jih ni za to pripravljala pedagoška izobraževalna organizacija.

Študenti se oblikujejo ob delu in življenju pedagoške ustanove. Dejavnost in ustvarjalnost študentov razvijamo v seminarjih, pri vajah in nastopih, v interesnih dejavnostih, pri samoupravljanju in na pedagoški praksi. Na letošnji praksi so študenti precej celostno spoznali življenje in delo osnovne šole. Pri samostojnem učenju in dejavnostih prostega časa so sodelovali več kot prejšnja leta. Na akademiji in na osnovnih šolah vidijo, kako naj se prepletajo vzgojne in izobraževalne sestavine pedagoškega dela. Med učitelji in študenti so demokratični odnosi in tudi študenti na praksi so imeli do učenec tak odnos. Delali so vestno in prizadevno. Težave so imeli pri organiziranju ur utrjevanja, ponavljanja in preverjanja. Pretirano so uporabljali frontalno učno obliko. Mentorji in ravnatelji so pohvalili ustvarjalnost, domiselnost in odgovornost več študentov.

Različni po sposobnostih
in motivaciji

Program razrednih učiteljev in vzgojiteljev vsebuje tudi intelektualno zahtevne predmete, ki zahtevajo od študentov precejšnje sposobnosti in prizadevanje. Toda redni študenti se zelo razlikujejo po sposobnostih in moti-

vaciji za študij. Usmerjanje mladine v družbeno in strokovno odgovoren poklic je pomankljivo ali ga sploh ni, za študij razrednega pouka in predšolske vzgoje pa bi morali pridobivati le motivirane, prizadevne in sposobne učence. Toda usmerjanje in učinki usmerjanja so zelo odvisni tudi od družbe in njenega vrednotenja vzgojno-izobraževalne dejavnosti ter dela učiteljev in vzgojiteljev.

Tudi zdajšnji dveletni študij ovira uresničevanje smotrov študija razrednih učiteljev. Pripravili smo osnutek visokošolskega vzgojno-izobraževalnega programa. Pri sestavljanju programa smo upoštevali znanstvena spoznanja o delu razrednih učiteljev, o izobraževanju učiteljev doma in v svetu, potrebe vzgojno-izobraževalne prakse in pozitivno pedagoško tradicijo učiteljskega, pedagoške akademije in fakultete.

Letos študira na akademiji v Mariboru 457 študentov razrednega pouka in predšolske vzgoje.

Število študentov ob delu ponovno raste zaradi uvedbe študija vzgojiteljev predšolskih otrok v študijskem letu 1984-85. V prvem letniku študira 95 vzgojiteljev ob delu (57 v Mariboru in 38 v Celju) in v drugem 63. Pričakujemo tudi ponovno rast študija ob delu razrednih učiteljev po letu 1987, ko predvidevamo uvedbo visokošolskega študija.

V preteklem letu smo organizirali tudi strokovno izpopolnjevanje za 1780 učiteljev razrednega pouka in 136 vzgojiteljev predšolskih otrok. Na leto diplomira okrog 130 učiteljev razrednega pouka. Povprečni čas študija do diplome je tri leta.

Andragogi
nezadovoljni z reformo

Glede uveljavljanja izobraževanja odraslih smo nezadovoljni z rezultati reforme izobraževanja. Že na začetku so bile zanemarljive izobraževalne potrebe odraslih, poudarjene so bile šolske dejavnosti, zunajšolsko izobraževanje in samoizobraževanje pa potisnjeno v stran. Vzgoja in izobraževanje sta se začela škodljivo enačiti z delom, že doseženo stanje v praksi izobraževanja odraslih ni bilo upoštevano. Razumemo velike težave, s katerimi se ubada naš vzgojno-izobraževalni sistem in ne podcenjujemo pomena vzgoje in izobraževanja prihodnjih rodov za prihodnost naše države... Vendar andragoški delavci menimo, da se mnogi cilji, ki so povezani z razvojem otrok in mladine, ne bodo uresničili, če bodo zanemarljive potrebe po zvišanju izobrazbene ravni rodu njihovih staršev. Številne domače in tuje raziskave opozarjajo, da so dosežki vzgoje in izobraževanja otrok odvisni od kulture njihovih staršev in okolja, v katerem se razvijajo, ter na ozko medsebojno odvisnost družbenih sprememb, političnih gibanj, produktivnosti dela ipd., od izobraževanja, ne le pred prvo zaposlitvijo, temveč tudi v vsem nadaljnjem življenju. Če se bomo opirali le na redno izobraževanje mladine, bomo dočakali leto 2000 z izobraževalno in kvalifikacijsko sestavo kadrov, ki ne bodo pripravljeni za doseganje ciljev in nalog tega časa. Poklicno usmerjeno izobraževanje mora zagotoviti dvojne možnosti: vključevanje v delo in nadaljevanje izobraževanja ob delu. Fakultete ostajajo v tradicionalnih predre-

Vzgojiteljice pričakujejo
veliko od študija

Študij vzgojiteljev ob delu prilagojen njihovim delovnim izkušnjam. Za študij visoko motivirane vzgojiteljice z bogatimi vzgojnimi izkušnjami spodobi strokovno rast in dvig strokovno raven študijske snovi. Od študija pričakujejo veliko predvsem pa pridobitev nov znanstvenih spoznanj s področja predšolske vzgoje. Učiteljice mirajo za raziskovanje. Razredni predšolske vzgoje niso pridobiti tudi praktično znanje za delo z otroki, zato spitirajo in nastopajo. Da spoznajo zaposlitvene okoliščine dejavnosti in navade otrok v ravnanju okolju, potrebujemo spitiacijske prostore, v katerih bili študenti vidno in slušno pazni za otroke. Zato načrtujemo z družbenimi dejavnostmi mesta ustrezne hospitacijske opazovalnice v vzgojno-varstvenih organizacijah. Na akademiji oblikujemo didaktični kabinet igrateke predšolske vzgoje.

Učitelji obeh študijskih smeri raziskujejo predvsem v okviru podiplomskega študija; sveto ugotovitve objavljajo v strokovnih revijah in tisku. Obsežno strokovno delo so opravili pri pripravljanju vzgojno-izobraževalnih programov vzgojiteljev razrednih in predmetnih učiteljev. Podiplomskemu študiju, je intenziven, bodo prej ali sledele tudi želene in pričakovane raziskave na področju razrednega pouka in predšolske vzgoje, to bo vplivalo tudi na nadaljnjo rast rednega študija. Študija ob delu in stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev razrednega pouka in vzgojiteljev predšolskih otrok.

IVAN JANKO

Slovenija leta 2000 (karikatura: Oto Jurgec)

Nezadovoljni s slabo plačanim delom

Zaradi slabega družbenoekonomskega položaja učiteljev Srednje šole pedagoške in kulturne usmeritve Maribor so člani sindikata na obnem zboru, dne 27. novembra 1985, ugotovili: sindikat si je sicer prizadeval, da bi izboljšal položaj učiteljev, vendar kljub proglašeni pomembni vlogi sindikata kot družbeno-politične organizacije organizacija ni bila dovolj učinkovita pri reševanju ali izboljšanju družbenoekonomskega položaja učiteljev v srednjih šolah, posebno v pedagoških in drugih šolah, ki izobražujejo neproizvodne poklice.

Zato so člani sindikata Srednje šole pedagoške in kulturne usmeritve sklenili naslednje: — Če se do seje Izobraževalne skupnosti Slovenije 24. decembra 1985 ne uredi družbenoekonomski položaj delavcev v pedagoškem šolstvu, bodo prenehali plačevati članarino.

Dohodki učiteljev v usmerjenem izobraževanju naj ne na prvi stopnji reševanja izenačijo po šolah, na drugi stopnji pa z enako usposobljenimi delavci v gospodarstvu.

Javnost je treba seznaniti z resničnim povečanjem osebnih dohodkov z vsemi ustreznimi prispevki. To pomeni: povečanje bruto osebnega dohodka na učitelja znaša 83.775 din, to je, najmanj od 3500 do 4500 din na mesec (neto), če bi upoštevali samo učitelje, ne pa drugih delavcev šole. V primerjavi z nizko stopnjo je to seveda premalo in gre za zavajanje javnosti in pe-

dagoških delavcev, saj je zaostajanje preveliko.

Svoje zahteve utemeljujemo z naslednjim:

Glede na povprečne dohodke v Sloveniji 59.000 din imamo na Srednji šoli pedagoške in kulturne usmeritve Maribor povprečni osebni dohodek na učitelja 67.000 din (pri tem so upoštevane vsa mogoča zvišanja vrednosti točke). Razpon od najmlajšega do najstarejšega učitelja je od 59.000 do 81.000 din, upoštevajoč 42-urni delavnik, razredništvo, vodstvo aktivov, mentorstvo, krožke in drugo zunanjsko delo.

Člani sindikata so na obnem zboru izjavili, da delavci v vzgoji in izobraževanju niso več pripravljani nositi bremena stabilizacije samo na svojih ramenih.

Zal nam praksa zadnjih let potrjuje, da učitelji v srednjem izobraževanju zaostajamo pri osebnih dohodkih za drugimi delavci z enako stopnjo izobrazbe v gospodarstvu in v drugih družbenih dejavnostih. Menimo, da je skrajni čas, da se končno pride od obljub k dejanjem. Člani sindikata so opozorili na kolege, ki odhajajo v pokoj in jim trenutna osnova za pokojnino ne zadošča za oskrbo v domu Danice Vogrinc.

Glede na vse navedeno sklepamo, da tako slabo plačano in razvrednoteno delo učitelja slabo vpliva na učiteljevo osebnost, na njegovo zadovoljstvo in seveda na njegovo pedagoško delo v razredu.

Pokojnine usklajati tako kot osebne dohodke

Sem prosvetna delavka, invalidsko upokojena od 21. maja 1985. Pišem vam, ker boleče čutim, kako sem ogoljufana za dolga leta službovanja v prosveti, kjer nisem opravljala samo 182-urne mesečne delovne obveznosti, ampak veliko, veliko ur; zanje nisem bila nikoli plačana pa tudi preštevala jih nisem.

Leta 1971 sem zbolela zaradi preobremenjenosti s šolskim delom in leta 1984 me je invalidska komisija zaradi bolezni predlagala za upokojitev. Tako sem je invalidsko upokojila tik pred polno delovno dobo.

Takrat, ko sem drugič zbolela nisem pomislila na denar, ki ga bom prejela kot invalidska upokojenka, čeprav mi je priznana 85-odstotna pokojnina (78 % znaša pokojnina na mojo opravljeno delovno dobo, dodatek za invalidnost pa ni odmerjen v višini 10 %).

Vse to bi človek prebolel, ko bi videl, da sedanji prosvetni delavci lahko delajo samo 182 ur na mesec, veliko jih bo učilo vso delovno dobo en sam razred ali svoj predmet, da so si v letu 1985 izposlovali visoko povečanje osebnih dohodkov — ob manjšem delu in lepših delovnih razmerah. S tem povečanjem se strinjam, vendar naj se tudi pokojnine prosvetnih delavcev valorizirajo tako kot osebni dohodki v gospodarstvu.

Učitelji si vse do danes nismo zbojevali družbenega priznanja in ustreznega vrednotenja svojega dela. Naše delo je bilo zmeraj razvrednoteno, osebni dohodki nizki in take so tudi pokojnine prosvetnih delavcev.

Skrajni čas je, da pristojni organi temeljito rešijo problem ekonomskega položaja upokojenih prosvetnih delavcev. Učitelj upokojenec dandanes telesno in duševno propada prav zaradi razmer, v kakršnih živi.

Upokojeni prosvetni delavci si želimo zagotoviti socialno varnost s svojim delom, ki smo ga opravljali, in ne prosimo milosrdne, ki nam je dodeljena zaradi nizkih osebnih prejemkov (ti so

bili do leta 1984 še prav posebno nizki).

Kot prosvetna delavka sem doživela veliko reform, sestavila veliko učnih in drugih načrtov — tudi zadnjega leta 1983, udeležila sem se vseh seminarjev in aktivov.

Upam si trditi, da sem svoje delo kot učiteljica opravljala z velikim optimizmom, zavzeto in odgovorno. Ne razumem, da naša socialistična samoupravna družba ne prizna našega vloženega pravnega minulega dela in truda.

Povem naj še to, da se za upokojene prosvetne delavce nihče posebno ne zavzame. Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja usklajuje pokojnine po nizkih odstotkih vsem enako ne glede na to, da prejema nekdo 3, drugi pa na primer 14 ali še več starih milijonov dinarjev — čeprav imata oba enake potrebe oziroma prvi mnogo večje, ker si ni mogel nikoli privarčevati kakšnega denarja.

Naj se pokojnine prosvetnih delavcev tudi usklajujejo s pokojninami ustreznih profilov v gospodarstvu in z rastjo cen — tako kot se osebni dohodki še aktivnih prosvetnih delavcev. Za enake profile delavcev (seveda delovnih), naj bodo enake pokojnine, ne glede na to, ali se je nekdo upokojil npr. leta 1950 ali pa se bo upokojil leta 1990.

Pišem v imenu vseh upokojenih prosvetnih delavcev, ker je njihovo minulo delo tako kot moje ali še slabše ovrednoteno. Menim, da takih krivic v naši družbi ne bi smelo biti.

Upam, da bodo pokojnine prosvetnih delavcev v novem letu pravično usklajene z rastjo osebnih dohodkov aktivnih učiteljev, saj smo nekateri delali še pred letom dni. Tudi upokojeni učitelji ne prenesemo več starih krivic. Naj sindikat delavcev v vzgoji in izobraževanju in Zavod SRS za šolstvo ustrezno ukrepata pri Skupščini pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Iz pisma
LJUDMILE LAUKO

Popravimo krivice, ki bolijo

Spadam v tisti povojni učiteljski rod, ki je vložil vse svoje moči in minulo delo v vzgojo mladih in obnovo šole. Mislim, da bi se odgovorni na vseh ravneh morali bolj zavzemati za nas, ki smo se izčrpali pri tem delu. Odšli smo v pokoj, ne da bi nam dali za življenjsko delo kakršno koli priznanje. Zdaj smo pozabljeni, odpisani, čeprav živi naše delo v rodovih, ki smo jih učili.

Delo povojnega rodu učiteljev je bilo izjemno zahtevno in težavno, mnogo bolj kot je danes. Mislim, da bi vsi tedanji učitelji zaslužili posebno priznanje. V vsaki občini imajo pregled nad temi učitelji ali pa ga vsaj lahko naredijo, da bi bili vsi brez izjeme deležni takega priznanja. To bi bil dober zgled pravičnosti in solidarnosti do teh prosvetnih delavcev pa tudi humanosti do tistih med njimi, ki so poleg nesebičnega dela žrtvovali tudi zdravje.

Delali smo prizadevno, z ljubeznijo. Če bi bili zmogli več, bi bili radi še več prispevali. Zato ni prav, da smo na jesen življenja tako pozabljeni in da dobivamo tako skromno pokojnino, ki zagreni vse življenjsko delo.

Mislim, da je ena izmed nalog tistih, ki so na najodgovornejših položajih, tudi ta, da popravljajo krivice in se zavzamejo za prizadeje — ne le z besedami, temveč tudi z dejanji.

IZ PISMA J. M. Z.

VODSTVA ŠOL, VZGOJNO-VARSTVENIH IN DRUGIH ORGANIZACIJ, VODSTVA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA

Veliko je vzgojno-varstvenih organizacij, osnovnih in srednjih šol ter drugih vzgojno-izobraževalnih organizacij, kjer je večina naročena na Prosvetnega delavca. V tem se zrcali skrb odgovornih za obveščeno in nenehno izobraževanje pedagoških delavcev, pa tudi visoka zavest in razgledanost pedagoških kolektivov.

Posnemajmo jih!

**Naš list lahko naročite po telefonu:
(061) 315-585**

Na podlagi 126. člena Zakona o notranjih zadevah SR Slovenije (Ur. list SRS, št. 28/80) in 70. člena Statuta izobraževalnega centra organov za notranje zadeve (št. 11/9-81, z dne 15. 7. 1981)

SVET IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE

razpisuje

VPIS UČENCEV V KADETSKO ŠOLO ZA MILIČNIKE ZA ŠOLSKO LETO 1986/87

Na razpis se lahko prijavijo moški, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so uspešno končali osnovno šolo
- da niso starejši od 17 let
- da so telesno in duševno zdravi
- da obvladajo slovenski jezik
- da jim ni bil s pravnomočno sodno odločbo izrečen vzgojni ukrep in da niso v kazenskem postopku
- da so po programu osnovnih šol pozitivno ocenjeni iz tujega jezika.

V kadetsko šolo za miličnike bo sprejetih 220 učencev.

V šoli se izvaja vzgojno-izobraževalni program v srednjem usmerjenem izobraževanju za pridobitev strokovne izobrazbe V. stopnje zahtevnosti za opravljanje del in nalog miličnika.

Izobraževanje za poklic traja štiri leta in se začne 1. septembra 1986.

V tem času učenec odsluži vojaški rok, ki mu je priznan potem, ko opravlja dela in naloge miličnika najmanj dve leti. Po končanem šolanju mora učenec delati v organih za notranje zadeve najmanj dvakrat toliko časa, kolikor traja šolanje.

Med šolanjem živi učenec v domu za učence in ima pravico do brezplačnega stanovanja in hrane, uniforme, učnih pripomočkov, do preventivnega zdravstvenega varstva in do denarnega zneska za osebne potrebe.

Starši ali zakoniti zastopnik in učenec sklenejo z republikanskim sekretariatom za notranje zadeve pogodbo o šolanju. Kandidati naj se prijavijo na razpis najkasneje do 31. 3. 1986 na najbližji postaji ali oddelku milice.

— Prijavo za vpis na obrazcu 1,20 morajo obvezno podpisati starši oziroma zakoniti zastopnik; to je hkrati dokazilo o njihovem dovoljenju za vpis.

— Priložiti je treba spričevalo o uspešno končani osnovni šoli; kandidati, ki še obiskujejo osmi razred osnovne šole, naj predložijo spričevalo sedmega razreda in spričevalo 1. polletja 8. razreda; spričevalo o končani osnovni šoli pa naj pošljejo do 20. 6. 1986.

— priložiti morajo pisno mnenje šole, v kateri so se zadnje leto šolali.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali vse navedene pogoje, bodo vabljeni na zdravniški pregled, preskus duševnih in telesnih zmogljivosti in preskus iz znanja slovenskega jezika.

Pri sprejemu v kadetsko šolo za miličnike bodo imeli prednost kandidati z boljšim učnim uspehom in kandidati, ki bodo uspešnejši pri preskusu znanja.

Kandidati bodo sproti obveščeni o izbiri, najkasneje pa do 20. 6. 1986.

Vsa pojasnila dajejo:

1. Kadetska šola za miličnike, Rocenska št. 56, Ljubljana — Smartno, telefon (061) 59-666
2. osnovne šole in
3. vse postaje in oddelki milice.

pobude
odmevi

Odprti dnevi v organizacijah združenega dela

Kot vsako leto so tudi letos delovne organizacije odprle svoja vrata in sprejele osnovnošolce, ki imajo v zadnjem letu šolanja na osnovnih šolah zahtevno nalogo — izbiro poklica. Pedagogi, psihologi in učitelji na šolah smo vsako leto pred velikimi težavami, kako učencem čim bolj stvarno predstaviti poklice, za katere se zanimajo. To ni lahko. Pri tem nam seveda priskočijo na pomoč delovne organizacije; te pošiljajo na šole filme, predavatelje, gradivo, ki predstavijo določene poklice z besedo ali s sliko. Še zmeraj pa je veliko poklicev, posebno v administraciji, o katerih imajo učenci zgrešene predstave in jim je te le težko »podreti«. Poklicne avtomatizacije, klepar idr., učenci dobro poznajo (tudi s slabih strani), pri poklicu administratorja (katere koli stopnje zahtevnosti) pa so že večje težave. Učenci menijo, da je vsak administrator-tajnica, ki kuha kavo in sem in tja kaj natipka; pogleda pošto, več dela pa že nima. Težko jim je dopovedati in jih prepričati, da strojeviske sedijo toliko in toliko ur na dan za pisalnim strojem v neugodnem položaju pri enoličnem delu itd., skratka, da je tako delo telesno in duševno naporno. Prvi problem »odprtih dni« je torej ta, da poklicev, za katere učenci mislijo, da jih poznajo, ne predstavijo.

Poleg tega pa je še en problem,

in sicer v sami organizaciji takih dni. Organizacije združenega dela »odprejo« svoja vrata zelo različno ali ob različnih dnevih, in če bi hoteli učenci obiskati več delovnih organizacij, bi jim odpadlo precej ur pouka; te pa so v osmem razredu zelo dragocene. Če odhajajo ob določenih dnevih le nekateri učenci, (npr. 3, 4) so težave s spremstvom, kajti učitelja je treba nadomestiti v razredu. Menim, da bi bilo treba najti ustreznjšo obliko odprtih dni, da bi odpadlo čim manj pouka in da bi učenci čim več videli in spoznali. Zato predlagam, naj bi (tako kot informativni dan na srednjih šolah), delovne organizacije odprle svoja vrata na dva določena dneva, in sicer tako, da bi skupine lahko prišle npr. ob 8. in ob 12. uri in še popoldne, kjer je to mogoče. Tako bi v dveh dneh lahko obiskali štiri delovne organizacije in bi šole imele manj težav pri organizaciji obiska.

Na koncu želim pohvaliti dobro organizacijo in pripravljenost za sodelovanje v dveh ljubljanskih delovnih organizacijah — Dekorativni in Papirnici Vevče, ki smo ju obiskali in bili z obiskom nadvse zadovoljni. Upam tudi, da bodo kakovost, ki so jo letos v teh delovnih organizacijah pokazali, obdržali in še dvignili na višjo raven, da bo sodelovanje šole in njihove delovne organizacije še boljše.

ANITA TRNAVČEVIČ

Končni izlet

Letos sem razredničarka oddelčne skupnosti 8. b razreda, v kateri je 30 učencev.

Na naši skupaj prehojeni poti je bilo veliko padcev pa tudi vzponov. Toda že v petem razredu nas je povezovala v vseh naših prizadevanjih misel na izlet ob koncu leta in še naprej na končni izlet v osmem razredu.

Kadar koli uspeh pri učenju ali kaki dejavnosti ni bil najboljši, nam je bil končni izlet tisto vodilo, ki nam je dajalo polet in optimizem.

Učenci so zavzeto sodelovali tudi pri zbiralnih akcijah, saj so vedeli, da bodo denar porabili za končni izlet.

Iz svojih šolskih dni se spominjam, kako srečni smo bili, kadar so se nam misli sproščale ob opisovanju kraja končnega izleta, načina potovanja, spremstva in navsezadnje tudi denarja, ki ga je bilo treba zbrati. Morda so bila ta pričakovanja vredna več kot sam končni izlet.

Tudi naši učenci se v tem niso spremenili. Kako radi uidejo vsakdanjiku in kako lepo je v dneh, ko ni pouka, ko so prosti in brez skrbi.

Potem pa je udarilo kakor strela: Končnih izletov ne bo več! Tako se je glasilo sporočilo Zavoda SRS za šolstvo.

V šestem razredu smo odšli na končni izlet v soboto ob mojem spremstvu in ob spremstvu staršev. Šola ni dala denarja ne za razrednika ne za šolanjevalca, ker je svoje stališče uskladila z navodili Zavoda.

V sedmem razredu smo odšli na športni dan na piknik v bližnjo okolico.

Kaj pa zdaj v osmem razredu?

Starši se čudijo... Od Zavoda SRS za šolstvo so po telefonu zvedeli, da je končni izlet zadeva šole. Pripomnili so tudi, da je tak izlet mogoče izpeljati kot ekskurzijo. Učenci si prav gotovo želijo čim več ekskurzij in tudi učitelji se zavedamo, kako pomembne so le-te za učenje in vzgojo. Toda: ali lahko poenostimo ekskurzijo s končnim izletom?

Kolegica Dušica Kunaver je v Prosvetnem delavcu naslovila javno vprašanje glede končnega izleta na Zavod SRS za šolstvo in prosila, naj ji pojasni, zakaj je taka odločitev nastala. Odgovora ni dobila.

Sama sem članica Društva ljubiteljev baletne in operne umetnosti in prav hvaležna sem društvu za dobro pripravljene izlete. Misel na izlet mi velikokrat daje moč, da premagujem težave, ki jih nikoli ne zmanjka. Ob tem veselju in zadovoljstvu pa velikokrat pomislim na svoje osmošolce. Razumem jih, da se oklepajo nečesa, kar jim pripada.

Kljub odgovornosti, ki jo imamo učitelji na izletih, in kljub pomanjkanju denarja odrasli nimamo pravice odvzeti mladim teh veselih trenutkov in pričakovanj.

MARJETA PETERLIN

1985
86

Smejmo se za boljši jutri

Naši sodelavci odgovarjajo na novoletno anketo

Čemu ste se v letu 1985 najbolj smejali in zaradi česa najbolj jezili?

Že dolgo se ne jezimo več, da si ne bi pokvarili zdravja. Od srca pa se smejemo vsem, ki nam še zmeraj govorijo o družbeni pomembnosti našega dela in dajejo smernice za vzgojo prihodnjih samoupravljalcev. Videi je, da še verjamejo v našo naivnost.
Geza Čahuk

V minulem letu sem se nasmejal in hkrati zjezil ob spoznanju, da vsa armada zagnanih prosvetnih delavcev v vseh štiridesetih letih vzgajanja in izobraževanja ni zmogla privzgojiti otrokom, ki so se gnetli v šolskih klopih, vsaj temeljnega spoštovanja do učitelja.
Franc Černe

Jaz, grdoba, sem se pod kožo smejala neumnostim drugih in bentila, ker se drugi že dolgo smejejo na moj račun.
Berta Golob

Tistim kolegom, ki verjamejo, da se dá z normativi priti do denarja, ko vendar veliko bolj učinkovito deluje Zavod za izradu novčanica u stavu Narodne banke Jugoslavije.
Polde Kežar

Malodušje ne pozna ne jeze ne smeha.
Marica Nakrst

Ker v letu 1985 nisem bil nič več za katedrom, se tudi nisem jezil. Kot urednik Male pošte v Zabavniku sem se najbolj nasmejal pismu otrok o »določeni« šoli, kjer poučuje angleščino frizerka, ker je frizirala leto in pol v Angliji, telovadbo pa šofer tovornjaka, kateremu so odvzeli voziško dovoljenje. Sleherni razred je napodil na vrh hriba blizu šole. Tam so se morali učenci postaviti v vrsto, on pa jih je iz zbornice z daljnogledom prešteval in kadil pipo.
Albert Papler

V tem letu ni bilo veliko priložnosti za smeh, vsaj ne v šolstvu (razen če nisi cinik). V srcu sem se jokal nad stanjem, kakršno je. Najbolj pa so me jezili govori tistih politikov, ki so prikazovali našo krizo tako, kot da bi jo povzročil nekdo drug ali nekdo tretji. Hudovali so se nad etatisti, nacisti, birokrati, tehnokrati, planerji naložb, prevelikimi potrošniki itn. Kot da bi imeli pri nas organizirano opozicijo, ki je imela v preteklih letih oblast v svojih rokah in nam je vse to zakuhala. In kot da ljudje, ki so si izmislili Körtling, Obrovac ali Dino, ne bi imeli imen in priimkov.
Vid Pečjak

V letu 1985 sem se najbolj smejal (cinično seveda) tistim, ki so mislili, da jim šolniki verjamejo, ko so govorili o zboljšanju razmer v šolstvu; najbolj pa sem se jezil nase, ker sem takšnim govoricam delno le verjel.
Valentin Pivk

Če bi bili dedek Mraz, kaj bi darovali za novo leto prosvetnim delavcem in kaj šolskim oblastem?

Če bi bil dedek Mraz, bi vsem prosvetnim delavcem daroval vero v boljši jutri, šolskim oblastem pa navdih za nove »verz« , s katerimi bi nas v to prepričali.
Geza Čahuk

Učiteljem bi postal tole voščilnico: Dragi moji kačurčki, letos vas ne morem osebno obiskati, ker sem zaseden — tako kot sindikalni funkcionarji po občinah. Zato vam po zgledu vaše vlade pošiljam obljube kar v paketu. Če teh še nimate dovolj, se obrnite na skupne službe samoupravnih interesnih skupnosti.

Sišom, pisom in drugim kruhorezcem bi pisal: Še naprej vam želim tako plodno razmnoževanje, kajti le tako bo ostalo manj denarja za neposrednega proizvajalca v prosvetnih vrstah.
Franc Černe

Prosvetnim delavcem blažilni mir, da bi jih mogel obsesti ustvarjalni nemir, šolskim oblastem pa —? Kaj naj zaželim sebi, ko se moram prišteti med podoblast oblasti? Naj me leta 1986 ne zadene kak krepelec iz baze!
Berta Golob

Enim in drugim: dobre živce.
Polde Kežar

Prosvetnim delavcem ne bi ničesar darovala, uredila bi jim normalne plače. Prosvetnim oblastem? Več poguma in samostojnosti pri reševanju problemov.
Marija Lipužič

Prosvetnim delavcem — rdeč nagelj, šolskim oblastem — bodečo nežo.
Marica Nakrst

Kot dedek Mraz bi zamenjal povprečje plač, da bi šolski oblastniki prejeli plače prosvetnih delavcev in narobe.
Albert Papler

Če bi bil vsemočni dedek Mraz, bi prosvetnim delavcem daroval za novo leto najlepšo izdajo Ustave in Zakona o združenem delu, namesto voščilnice pa zagotovilo, da bomo v letu 1986 vsa določila Ustave in Zakona tudi uresničili. Šolske oblasti bi za kratek čas razformiral, sproščene oblastnike pa postavil na vodilne funkcije po šolah. Ker bi bil dobrega srca, bi jih na tem mestu pustil le kratek čas, nato bi jim vrnil oblast. Potem ko bi se vrnili na prejšnje mesto, bi se godilo šolstvu bistveno bolje.
Valentin Pivk

Od šole zahtevajo za malo denarja veliko muzike. Kakšne instrumente in skladbe priporočate?

Skladba ni pomembna. Najprimernejša instrumenta bi bila lajna klobuk.
Geza Čahuk

Za koncert orkestra Slovenska družba priporočam skladbo »7 suhih let«, za solista pa Martina Kačurja, ki bo mojstrsko odbren Miserere prosvetnega delavca.
Franc Černe

Boben in tako glasen bombrbom, da bi terjalcem muzike že venkrat razneslo bobenček.
Berta Golob

Počasni valček na flauti. (Zelo tenko piska.)
Polde Kežar

Pogrebno koračnico.
Marica Nakrst

Nekdaj sem igral s Cigani v baru Troha na Bledu. Ob treh zjutraj je lastnik izplačal in prosil, če bi igranje zaradi ministra Cvetkoviča eno uro podaljšali. Hotelir je odšel, Cigani so pospravili instrumente. Minister se je razburil, hotelir je pritekel nazaj, primaš je stegnil od dlan in rekel: »Kad nema čvarkov (denarja) se ne svira!« Troha je plačal, pa smo spet zasvirali »Kako duva povordarac?« — ministru željo.
Albert Papler

V takih razmerah je mogoč samo orkester, ki je opremljen s primi instrumenti, kot so: list papirja, glavnik, pokrovka, konzervska škatla, domač perilnik itd. Orkester naj igra in spremlja zbor sužnjov Verdievega Nabucca.
Valentin Pivk

Šolski orkester je preštevilen in hkrati temeljito razglašen; iz njega nujno morali izločiti nepotrebne instrumente in godbenike, ki igrajo šolstvu tujo, administrativno-birokratsko muziko. Tak orkester dobil zven, kakršnega je nekoč že imel. Menim tudi, da bi bilo treba menjati nekaj dirigentov, katerih dosedanje d'rigiranje šolskega orkestra ni ustvarilo sozvočja in ubranosti.
Ernest Rečnik

Inovatorji ponujajo prosvetnim delavcem delovanje etični pogon. Kaj menite o tem vi?

Inovatorji imajo prav: delovanje na etični pogon je že preskušeno, pa še preskušena kakovost izdelkov. Ta tudi ni pomembna, saj se bo izdelki amortizirali šele v naslednjem tisočletju.
Geza Čahuk

Mislim, da se je v predlog inovatorjev za vrsto pogona prikradla skarska napaka. Niso imeli v mislih ETIČNI pogon, ampak JETIČNI pogon. V tem pa je bistvena razlika, kajne?
Franc Černe

Dobro vedo, da je etični pogon zanesljivejši od, recimo, eteričnega. Ker etični ne razširja ne smradu ne sladkega vonja, družbi zaradi tega ni treba niti kihniti.
Berta Golob

Tako hudo pa nam spet ni, da bi se morali iz svojega poklica nodelati.
Polde Kežar

Takoj sem za to. Najprej pa naj ga preskusijo na sebi.
Marija Lipužič

Tega goriva ni več.
Marica Nakrst

Tisti, ki ponujajo prosvetarjem namesto dostojnih plač etični pogon, niso dovolj izšolani. »Etika« je namreč grška beseda in pomeni našo pravno, ne pa latinska »ethologus«, ki pomeni: pavliha, burkež, ljivec!
Albert Papler

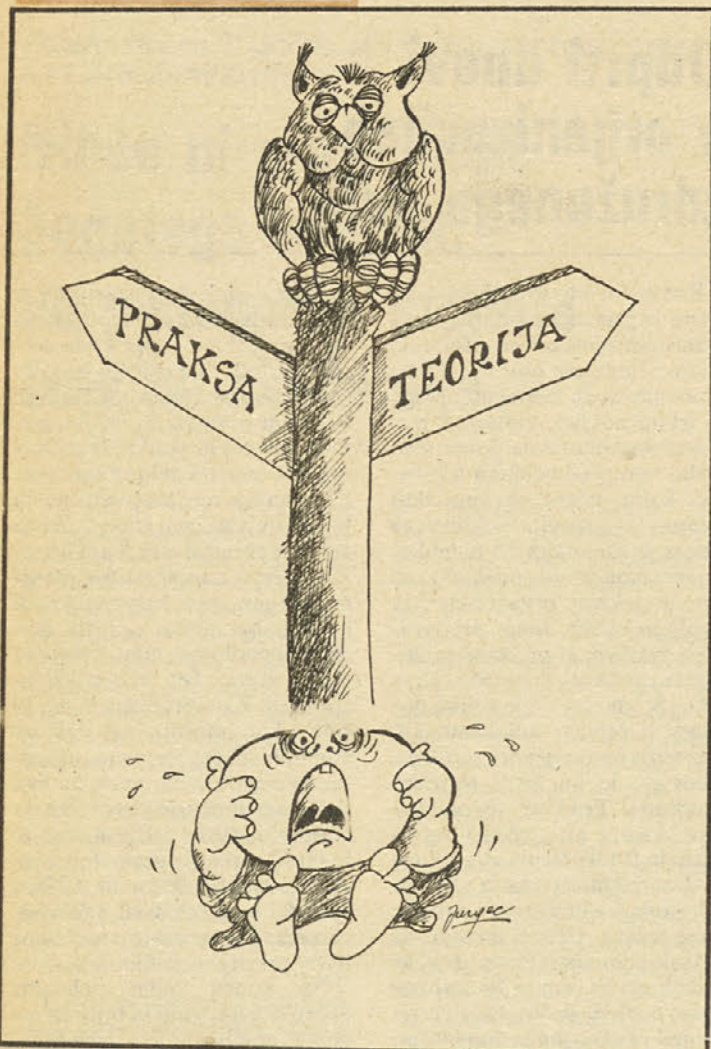
Že Cankar je rekel, da umre idealist hitreje od jeučnika. Če je to potem je škoda, da nimamo med prosvetnimi delavci jetičnih idealistov.
Vid Pečjak

Ta misel ni uresničljiva. Domače etike že primanjkuje, za uvoz pa deviz. Tako bo šolstvo še vedno ostalo brez pogona.
Valentin Pivk

Tako svetujejo šolnikom nekdanji ponavljalci!
Ernest Rečnik

Na kaj pomislite najprej ob besedah reforma in reformator?

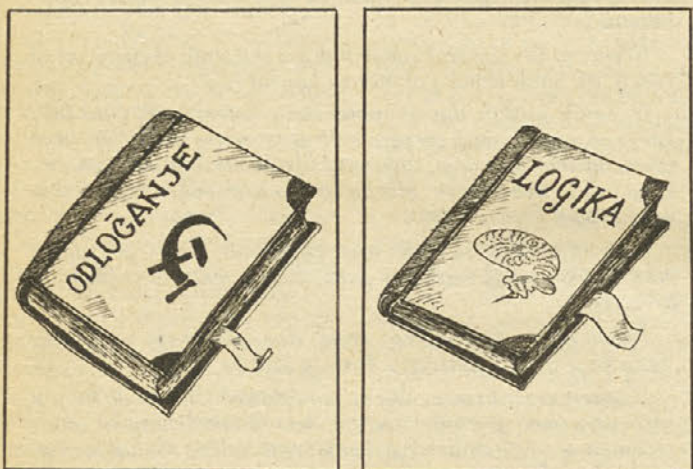
Beseda reforma me spominja na obratno razmerje (velike besede majhen učinek), ter na prosvetnega delavca, ki je »kriv«, da med besedami in dosežki ni premega sorazmerja.
Geza Čahuk

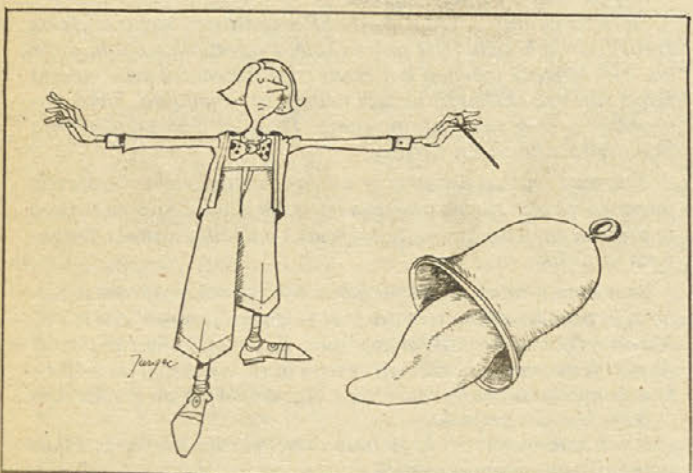
Leto 1985 v zgodovini šolstva

V letu 1985 sem se najbolj smejal...

Darilo prosvetnim delavcem — darilo šolskim oblastem

Priporočam takle instrument

19 85
86

Smejmo se za boljši jutri

Naši sodelavci odgovarjajo na novoletno anketo

REFORMA — doživeti slabo, **REFORMATOR** — najpametnejši človek.
Franc Černe

Na Primoža z Rašice, ki je rekel: Iz tiga Abecedarija se mogo ti vaši lubi otročki lehk inu hitru naučiti brati ter pisati. Le kateri abecedarij iz reformirane šole ima še tako moč?
Berta Golob

Na protireformacijo.
Polde Kejžar

Zgrabi me reformatorska vnema, da bi reformirala reformatorje.
Marija Lipužič

Ob besedah reforma, reformator se takoj spomnim na Slovar tujk (Bunc, 1965, stran 367), kjer je zapisano: **REFORMA** lat. — politične spremembe, ki jih izvede vladajoči razred, da se obdrži na vladi.
Albert Papler

Najprej pomislim na antični rek: Timeo Danaos et dona ferentes. (Bojim se jih, četudi prinašajo darove). Besede naj bi izrekel svečenik Laokoon, ko je svaril Trojance pred lesenim konjem, ki so jim ga darovali Grki.
Vid Pečjak

Ob besedi reforma vedno pomislim, da je nekdo spet začel razmišljati o nečem, kar se ne spozna kaj prida.
Valentin Pivk

Ob besedah reforma, reformacija, reformator imam asociacijo na Luthra, hkrati pa tudi na protireformacijo.
Ernest Rečnik

Kako povezuje stabilizacijo, stabilno šolo, stabilnega učitelja in stabilno družbo?

Stabilizacija je stabilna, saj je nihče ne more premakniti. Šola se majo, ker nanjo pritiska stabilizacija. Učitelji so stabilni kot granitna skala, saj jih niti pritisk stabilizacije ne oane. Družbena stabilnost pa je odvisna od stalnega vodstva, zato ni neposredno povezana s stabilizacijo.
Geza Čahuk

Vse, kar se razume pod pojmom, ki ima osnove v »stabil...«, je zelo nestabilno. Na primer: Če ne bi imeli stabilizacije, bi se nam godilo mnogo bolje. Če bi imeli stabilno šolo, ne bi potrebovali nenehnih sprememb. Če bi imeli stabilnega učitelja, ne bi potrebovali akademij, ampak bi imeli še kar častiljivega učiteljsčnika. Če bi imeli stabilno družbo, ne bi bilo treba tega zapisa.
Franc Černe

Da je to vse skupaj lahko le bolj pri tleh.
Polde Kejžar

Preprosto: Stabilni učitelji ob stabilno slabih plačah stabilno vztrajajo in pripomorejo k stabilni družbi. Vse šole niso več povsem stabilne, ker se jim majo zidovi, krušijo stene in strehe. A kdo bi gledal na take malenkosti?
Marija Lipužič

Vsi so NEstabilni.
Marica Nakrst

Kako ganljivo uspešno deluje destabilizacija na učitelje, šolstvo in družbo, sem si kot poučevalec lahko od osvoboditve naprej ogledoval. Na primer: leta 1947 je bil veliki shod ljubljanskih prosvetarjev. Poslušali smo gromovnika na odru, ki je pravil, da bo šola poslej sledila željam učencev. Če bodo hoteli igro, se bodo igrali, če bodo želeli zvedeti kaj o Indijancih, jim bomo to povedali. Oglasil se je dober matematik in vprašal: »Kako naj razložim Pitagorov izrek, če si bodo učenci medtem zaželeli oponašati Tarzana?« Gromovnik ni odgovoril, matematik pa je šel naslednji teden poučevati v Postojno.
Albert Papler

Vse besede imajo samo nekaj skupnega: začnijo se z zlogoma »sta« — bi.
Vid Pečjak

Po razlagi Slovarja SKJ, IV-str. 909, pomeni stabilen tudi »ustaljen, nespremenljiv«. Ker smo začeli govoriti o stabilizaciji v času našega največjega padanja in drsenja, pomeni po tej razlagi, da želimo to ohraniti. Ker smo prosvetni delavci proti nadaljnjemu padanju in drsenju, smo torej proti stabilizaciji.
Valentin Pivk

V letu 1986 je predviden tudi simpozij o vzgojnih vplivih štrajka v šolah. Katere teme predlagate in kakšne strokovnjake?

Predlagam tele teme: Pravilno razumevanje zdajšnjega družbeno-gospodarskega položaja, Utemeljenost zaostajanja osebnih dohodkov prosvetnih delavcev za drugimi delavci v združenem delu, Razumevanje družbenega poslanstva prosvetnega delavca, ki ga morajo motivirati za delo ideali, kot najvišje družbene vrednote.

Vse navedene teme bi morali podajati preskušeni politiki: taki, ki so na položajih vsaj 30 do 40 let. Samo to zagotavlja preskušeno kakovost.
Geza Čahuk

Komaj čakam ta simpozijalni simpozij. Brala sem namreč, da štrajki v šoli niso vzgojni. Naj kak strokovnjak iz kapitalističnega sveta pove,

kaj žene socialistične šolnike v štrajk, saj tudi mi znamo razložiti vse pojave na oni strani ideološke črte.
Berta Golob

»Štrajk kot rekreativni odmor.«
Polde Kejžar

O vzgojnih vplivih štrajka lahko povem samo dobre stvari. Seveda pa jih bo na simpoziju treba posebej analizirati in eksplicirati: — Učitelji niso več učitelji, ampak delavci. Delajo v razredih, zato so v razredni družbi, ta pa že od nekdaj rešuje probleme s štrajki. Vzgojni vplivi? Želimo si zadovoljne ljudi, torej tudi učence. Vprašajte jih, kako so zadovoljni, če pouk odpade.
Marija Lipužič

Predlagam simpozije kar po šolah, za učence. Predavajo naj še živi udeleženci štrajkov pred vojno in naštevajo naj vzroke. Morda bo kateri današnjim vzrokom podoben?
Albert Papler

Kakšne neumnosti pa sprašujete? Štrajka v šolah ni, ni mogoč. Tisto, kar se je zgodilo v Krinju, ni res, to so si izmislili razredni sovražniki!
Vid Pečjak

Simpozija v letu 1986 ne bo mogoče izpeljati brez politikov kot najprimernejših strokovnjakov; ti bodo zaradi volitev menjali funkcije in pisarne, zaradi kongresov pa bodo več kot zaposleni. Osrednja tema simpozija bi morala biti: Kako naj potekata na šoli sočasno štrajk in organizirano delo. (Takšen štrajk bi politiki morda še dopustili!?)
Valentin Pivk

Sanjali ste o Sloveniji v letu 2000. Kakšna je bila moja dežela v vaših sanjah?

Ob proslavljanju novega leta 2000 smo se zbrali prosvetni delavci, politiki in uspešni poslovneži. Zvrstilo se je veliko govornikov. Govori so bili kratki in jedrati. Rdeča nit vseh govorov pa so bili izrazi zahvale vsem prosvetnim delavcem za njihove zasluge pri vzgoji vseh, ki so znali ustvariti blaginjo.

Zborovalci so podprli predlog, da moramo vzvišer poklic prosvetnega delavca še naprej, enako kot doslej, izdatno nagrajevati. Nenadoma sem se prebudil; ustrašil sem se ob besedah: »enako kot doslej«.
Geza Čahuk

Lipov list je zamenjala s figovim. Kar mislite si zakaj!
Berta Golob

V sanjah sem spraševala ravnateljca: Kaj pa zvišanje plač v naši deželi? Razlike v točkah? Regres?

Malo je premišljeval in nato odvrnil: »Že desetletje nam vse prosvetarske plače računa in nakazuje republiški računski center, saj ve za naša službena leta, izobrazbo in posebne tečaje. Enkrat na mesec mu po računalniku sporočimo morebitne posebne ure, nadomeščanje, potem pa je ves mesec mir.«
Marija Lipužič

Ni bila več MOJA, ampak NAŠA.
Marica Nakrst

Nikoli ne sanjam, občudujem pa sanje nekaterih pesnikov, recimo tiste o domovini, ko pesnik domovino sprašuje po zdomcih: »Boš jih kot lastovke k sebi priklicala? Kakor golobe prizvala pod krov? Ali jih tuja bo slava premanila in jih nikoli več k tebi ne bo?«
Albert Papler

Vsi vemo, da imamo lepe in grde sanje.

V mojih lepih sanjah je naša dežela napredna, inovativna, razvita dežela z visokim standardom in uspešnim samoupravljanjem. Vidim tuje časopise, ki pišejo: »Gospodarski čudež v Jugoslaviji!« Okolje je očisto nesnaga, šolstvo pa usmerjenega izobraževanja. Otroci ne hodijo več niti v »šole za mesarje, smer prodajalci« niti v »šole za mesarje, smer ubijalci«, temveč v šole za vzgajanje odprtih glav. V svojih sanjah odprem najnovejšo Enciklopedijo Slovenije in pogledam pod geslo »usmerjeno izobraževanje«. Tam piše: »Kulturni genocid nad našimi otroki v 20. stoletju, ki smo se ga pravočasno zavedli in ga odpravili.«

V svojih grdih sanjah pa vidim našo deželo, ki s poceni delovno silo izdeluje poceni izdelke, ki jih izumljajo v tujini. Okolje se duši v umazaniji, šolstvo pa v usmerjenem izobraževanju, ki so ga razširili tudi na osnovne šole, tako da se mora vsak otrok že ob vstopu v šolo odločiti, ali bo postal »mesar prodajalec« ali »mesar ubijalec« ali pa kaj drugega. Tudi v teh sanjah odprem najnovejšo enciklopedijo, v kateri piše: »Usmerjeno izobraževanje je vsestransko razvilo človekovo osebnost in je glavni razlog za nezasišane uspehe naše družbe v zadnjih desetletjih.«
Vid Pečjak

Leto 2000! Dva velika dogodka: prelom tisočletij in v pokoj grem. Konec s šolo! Že se pojavi pred mano šolska stavba kot danes; nič novega v petnajstih letih. Grem proti njej. Glej! Šola je obdana z visoko, žično ograjo. Na njej so napisani POD NAPETOSTJO — SMRTNO NEVARNO. Prihaja mladenič, pride do vrat v ograji, krične in se zgrudi mrt. Prihajajo drugi. Tudi ti segajo po ograji, kričijo, padajo, umirajo.

V množici kriči mož iz šestdesetih let:

— Ljudje božji! Kaj počnete? Ali ne znate brati?

— Brati? Kaj je to — brati? sprašuje množica.

— Brati pomeni to, da razumete tisto, kar piše na tablah na ograji.

— Kje se lahko naučimo brati?

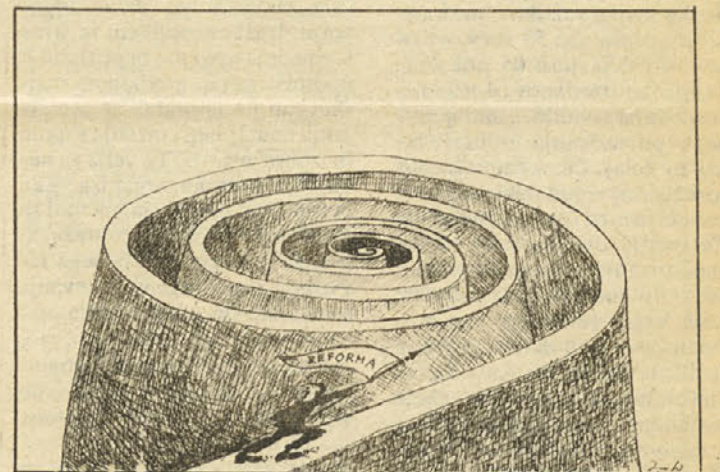
— Brati se naučite v šoli, ki je zdaj ograjena! Šole so zaprli — nepismeni ste. Mrtvi okrog šole so davek za to početje, odgovarja mož iz množice.

— Hočemo se naučiti brati, hočemo šolo, podrimo ograjo, nočemo po neumnosti umirati, kriči množica.

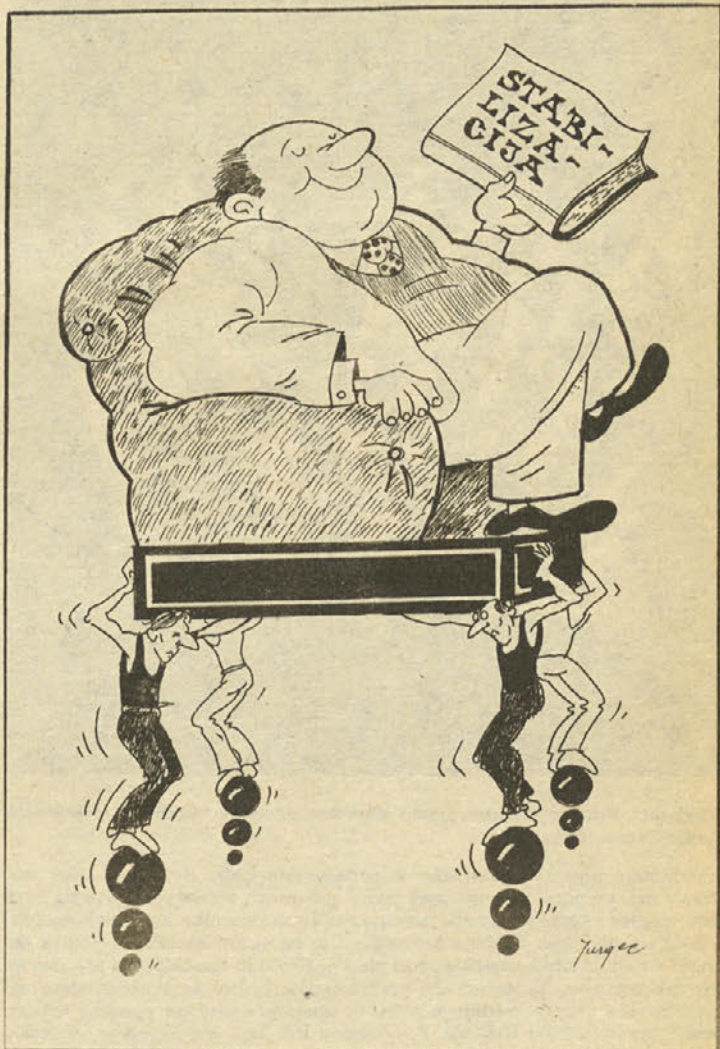
Ograjo so podrli, šolo odprli, množice so spet začeli izobraževati. Iz šole so prihajali veseli obrazi. Šole in delo v njej so začeli ceniti.
Valentin Pivk

Delovanje učiteljev na etični pogon

Reforma in reformatorji

Povezanost stabilne družbe in stabilnega učitelja (Vse karikature: Oto Jurgec)

dogodki
novostiRAZISKAVA O DRUŽBENOGOSPODARSKIH VIDIKIH
REFORMEZnanost naj
usmerja prakso

Dvodnevni posvet o izsledkih jugoslovanskega znanstvenoraziskovalnega projekta Družbenogospodarski odnosi v reformi vzgoje in izobraževanja, ki ga je pripravila 5. in 6. t.m. Pedagoška fakulteta v Osijeku, nosilka te raziskave, je v primerjavi s prejšnjimi posveti o tej tematiki dal marsikaj novega. Na prejšnjih srečanjih so sodelavci projekta predstavili šele prve izsledke in v razpravah preverjali svoje hipoteze; tokrat so že lahko seznanili udeležence z izsledki štiriletnega raziskovalnega dela. Razprava, v kateri je sodelovalo več kot dvajset znanstvenih delavcev in predstavnikov samoupravnih interesnih skupnosti ter strokovnih združenj iz vse države, je obogatila končno besedilo poročila, ki ga pripravljajo.

V uvodnem delu posveta je dr. Milan Ratković, vodja projekta, seznanil udeležence s cilji, vsebino, metodami in spoznani raziskave, vodje posameznih tematskih področij pa so predstavili izsledke delnih raziskav, pri katerih je sodelovalo 57 strokovnjakov. To dejavnost so prikazali: dr. Stevan Bezdanov (družbenogospodarski vidiki samoupravnega povezovanja izobraževanja in dela), dr. Adam Grubor (družbenogospodarski vidiki v razmerju med šolo in družbenim okoljem), dr. Stanislav Antić (načrtovanje in programiranje v svobodni menjavi dela), dr. Hrvoje Vrgoč (uresničevanje svobodne menjave dela v vzgoji in izobraževanju), dr. Ante Bežen (informiranje pri uresničevanju svobodne menjave dela v vzgoji in izobraževanju) ter mag. Milan Živković (metodološki vidiki).

Raziskava je potrdila temeljno spoznanje, da je ustvarjanje simbioze med izobraževanjem in drugimi človekovimi dejavnostmi dolgotrajen proces, ki predpostavlja globoke družbenogospodarske spremembe. To ni politična ali prosvetiteljska utopija, niti naloga, ki jo je mogoče izpeljati samo z dobro voljo. Uresničenje take globlje povezanosti zahteva hkrati spremembe v združenem delu in vzgoji in izobraževanju, v celotni družbi in v človeški zavesti.

Med mnogimi spoznanji, ki jih ni mogoče povzeti v kratkem zapisu s posveta, naj omenim še to: na razvoj vzgoje in izobraževanja moramo gledati tudi z mednarodnega vidika, saj velja za to področje nekatere zakonitosti, ki niso odvisne od družbeno-politične ureditve v posameznih deželah.

Udeleženci posveta so dali vse priznanje raziskovalni skupini in njenemu povezovalcu Milanu Ratkoviću. Izrazili so željo, naj bi tako uigrana skupina nadaljevala raziskovalno delo, odgovorni družbenopolitični in strokovni dejavniki naj bi prisluhnili ugotovitvam in predlogom raziskave in jih uporabili za usmerjanje nadaljnega razvoja vzgoje in izobraževanja. To velja za nekatera sistemska, organizacijska in finančna vprašanja, pa tudi za družbeni odnos do izobraževanja, ki je pogoj družbenega razvoja in uspešnega vključevanja v mednarodno delitev dela.

Celotna raziskava bo objavljena v več knjigah, ki bodo izšle v prvi polovici prihodnjega leta.

ANTE SELAK

Kolikor ustvarimo, toliko lahko delimo

Dušan Šinigoj med prosvetnimi delavci

Pohvalno je, da pride predsednik Izvršnega sveta Skupščine SRS med prosvetne delavce in jih osebno seznani z gospodarskim položajem, z uspešnostjo našega gospodarjenja ter možnostmi družbenih dejavnosti v teh razmerah. Od srečanja z Dušanom Šinigojem, ki je bil nekoč sam pedagoški delavec, pozneje pa podpredsednik Izvršnega sveta, odgovoren za družbene dejavnosti, so ravnatelji srednjih šol in drugi udeleženci posveta, ki je bil 9. t.m. v Cankarjevem domu v Ljubljani, veliko pričakovali. Vemo, da so razmere v srednjem šolstvu, zlasti še v nekaterih srednjih šolah, zaostrele. Ravnatelji teh šol so zato željno pričakovali dobrih novic, s katerimi bi podprli omajano moralo učiteljev.

Srečanje s predsednikom Izvršnega sveta je v resnici izzevnelo kot trezna realistična informacija o gospodarskem stanju, kakršno je. Naša skromna gospodarska uspešnost ne dopušča, da bi delili več, kot ustvarjamo, in da bi sanjali o drugačnem položaju vzgoje in izobraževanja, dokler bo rast družbenega proizvoda taka kot zadnja leta. Lepih besed o vlogi in mestu vzgoje, izobraževanja in znanosti v naši družbi, zapisanih resolucijah, nihče sicer ne zanika, so pa družbi v teh razmerah očitno bolj v okras, kot pa razlog za prerazdelitev družbenega proizvoda v korist teh dejavnosti. Vsak dinar je namreč preračunan in porazdeljen; če hoče nekomu dati več, moraš vzeti drugemu, ki ni nič bogatejši. Edino upanje je v

povečanju družbenega proizvoda: za leto 1986 načrtujemo, da se bo povečal za 2,5 %, vendar je predsednik Izvršnega sveta prepričan, da zmoremo več — tudi 5 odstotkov, če bi se lotili bolj kakovostnih programov in bi imeli več volje do dela.

V Sloveniji smo letos dopustili višjo rast osebnih dohodkov prav zato, da bi povečali motivacijo za delo. Povečali se bodo vsaj za toliko, kolikor bo znašala inflacija (okoli 80 do 85 odstotkov). Ne nehno padanje realnih dohodkov, ki je že preseglo 30 odstotkov, naj bi se zaustavilo, življenjska raven naj bi se v prihodnjih letih začela postopoma višati. Vse to pa le s pogojem, če bo rastel družbeni proizvod, če bomo naredili več in bolje in znali tudi prodati...

Prosvetni delavci vemo, da pri tem višanju družbenega proizvoda ne moremo neposredno pomagati. Lahko delamo več in bolje, pa se vsakoletni družbeni proizvod ne bo povečal niti za las. Vzgoja in izobraževanje — to je dolgoročna naložba. Pomagamo torej lahko le z zmanjševanjem obsega dejavnosti, z zmanjšano ali bolj smotno porabo družbenega denarja. V to smer gredo stabilizacijski predlogi.

IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI Slovenije, ki jih je na posvetu razložil njen predsednik Tone Ferenc, da bo s povečanimi normativi in večjim obremenjevanjem učiteljev vzgojno-izobraževalno delo boljše in bolj kakovostno — v to najbrž nihče ne verjame. Zato bo

razprava o teh predlogih trajala še nekaj časa.

Take so sedanje možnosti in taki obeti za jutri. Od celotnega ustvarjenega družbenega proizvoda ostaja Sloveniji blizu 90 odstotkov, ostalo gre za skupne potrebe v federaciji, za nerazvite, za dolgove iz prejšnjih let. Da bi izboljšali svoj gmotni položaj, moramo dati prednost kakovostnejšim proizvodnim programom, se izogibati naložbam, ki bi zahtevale veliko energije in delavcev ali bi ogrožale okolje. Izvršni svet ne priporoča več samoprišpevkov, vsaj tistih ne, s katerimi bi pozneje dodatno obremenili družbene blaginje. Prilagoditi se moramo logiki teh trdih let. Če bomo imeli kak dinar več za prerazdelitev, so prvi na vrsti upokojevalci, saj jih je inflacija najhujše prizadela.

Tako so izzvenele misli Dušana Šinigoja. Za širšo razpravo ni bilo časa (dr. Savin Jogan je nanizal nekaj ugotovitev in spoznanj o nacionalizmu, njegovi viri ter nalogah šole in družbe). Ravnatelji šol tako niso imeli priložnosti, da bi kaj več povedali o razpoloženju v zbornicah, o tem, kako doživljajo gospodarsko krizo prosvetni delavci in kaj predlagajo. Tako so udeleženci posveta odhajali na svoje domove neveseli, kot ni vesel sedanji trenutek družbenega življenja, obogateni kvečjemu s hladno logiko ekonomske resničnosti. Pri pomirjanju duhov v šolah se ta najbrž ne bo preveč obnesla.

JOŽE VALENTINČIČ

Varčevanje da,
siromašenje ne

Ob poročilu o gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo je pred kratkim pripravil poročilo o gmotnem položaju vzgoje in izobraževanja. Poročilo je presek stanja in zbir značilnih podatkov, ki ga pojasnjujejo, rabilo pa naj bi Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da bo objektivno seznanjen s stanjem v tej dejavnosti.

Razprava o poročilu na seji republiškega komiteja 17. t. m. se je prav zaradi namena tega poročila zadržala predvsem pri vrednotenju podatkov in stanja in manj pri samih podatkih. Vsem, ki spremljajo dogajanje v vzgoji in izobraževanju, je znano, da naglo upada delež družbenega proizvoda, namenjen izobraževanju in vzgoji: leta 1980 smo namenili osnovnemu šolstvu še 2,41 družbenega proizvoda, v letu 1984 pa samo še 1,86; za usmerjeno izobraževanje smo leta 1980 dajali 1,57 družbenega proizvoda, lani samo še 1,15.

Tako omejevalna finančna politika je morala — ob nezmanjšanem, če ne celo povečanem obsegu vzgojno-izobraževalnega dela — pripeljati do dejavnosti v krizo, ki jo občutimo ne le kot vsesplošno zategovanje pasu, marveč tudi kot padanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela in motivacije zanj.

Standardi, ki jih imamo v osnovnem, srednjem in visokem šolstvu, začenjajo odpovedovati ali pa dobivajo drugačen pomen. V standardu zagotovljenega programa osnovne šole so razlike čedalje večje, večje kot razlike v obsegu dodatnega programa. To pomeni, da lahko samo še s pridržkom govorimo o enotni osnovni šoli, kaj šele o tem, da dajemo vsem otrokom enake možnosti za temeljno izobraževanje in vzgojo.

Podatki iz zaključnih računov za srednje šole povedo, da so šole za tako imenovane materialne stroške dale precej več, kot dobivajo od Izobraževalne skupnosti Slovenije. Šole, ki nimajo drugih prihodkov, morajo torej poravnati te stroške z denarjem za osebne dohodke.

Učiteljeva delovna in učna obveznost je postala megleen pojem, prav tako megleen so tudi podatki o osebnih dohodkih. Razlike med osebnimi dohodki, začetimi v cenah storitev, in resnično izplačanimi osebnimi dohodki so bile v letošnjem prvem polletju v srednjem in visokem šolstvu zelo velike — izplačani

osebni dohodki za polovico večji kot kalkulativni. Ker veljajo ti podatki za povprečje, pomeni, da se razlike med šolami močno poglabljajo. Vemo, da je v programih srednjih šol toliko učnih ur, da bi lahko zaposlili 7350 učiteljev; v resnici jih je pa samo 5077. Nekaj podobnega je tudi v visokem šolstvu. Z razlikami, povečano učno obveznostjo in nadurami si učitelji zboljšujejo plače. Šole, ki se ravnaajo pri zasledbi učnih mest po normativih in učiteljem ne nalagajo več kot polno učno obveznost, lahko dajejo učiteljem le skromne osebne dohodke — tako skromne, da je upiranje že povsem človeško razumljivo. Dodati moramo še razlike med šolami pri pridobivanju sredstev z neposredno svobodno menjavo dela. Tako, na primer, obe pedagoški akademiji skoro da nimata takih možnosti, nekatere visoke šole pa si zagotavljajo na ta način še eno polovico rednega prihodka. Tudi med občinami so take razlike, ki so odvisne od gmotnega položaja občine pa tudi od odnosa občinskega vodstva do šolstva.

Tako je podoba naše šole, ki jo dobimo iz statističnega povprečja, nekaj drugega, kot je resnična podoba našega notranje čedalje bolj razslojenega šolstva. Pri tem moramo upoštevati še to, da kakovost in gmotno stanje posameznih šol nista v pravem medsebojnem razmerju, vsaj pri mnogih šolah ne.

Kritično razmišljanje o podatkih, predstavljenih v poročilu republiškega komiteja, nas mora pripeljati do tega, da začnemo biti plat zvona ter javno in glasno povemo odgovornim organom, kam vse to pelje. Za to so se zavzeli tudi nekateri člani republiškega komiteja, ki so poudarili, da postajajo razmere v vzgoji in izobraževanju dramatične. Vsak čas bo sklenjen začarani krog, iz katerega se zlepa ne bomo več rešili: zaradi podcenjenosti programov upada pri učiteljih volja do dela, z njo pada kakovost vzgoje in izobraževanja; slaba šola pa bo zgubila tudi družbeno podporo.

V vzgoji in izobraževanju stabilizacija ne sme pomeniti zastoj in nazadovanje. Tu se ne moremo odreči razvojni perspektivi, saj se vzgoja in izobraževanje ne moreta razvijati brez vizije, ne moreta biti podrejeni ozki ekonomistični logiki. V tej dejavnosti je zato mogoče varčevanje, ni pa dopustno siromašenje!

JOŽE VALENTINČIČ

Naravna in kulturna
dediščina slovenskega
naroda

Nadaljevanje s 3. str.

Arheologi so v letih 1981—85 odkrili več pomembnih naselbin ali posameznih ostankov različnih kultur na našem ozemlju, od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka — tako npr. jami Divje babe I in II, staroslovansko naselbino in depo orožja v blejskem kotu, naselbino v Dolnjem Lakošu itd. Objavili so monografsko obdelavo **Potočke zijalke** (Srečko in Mitja Brodar) in **Halštatske keramike v Sloveniji** (Janez Dular), topografsko obdelavo Bele krajine in še več pomembnih del.

Velika enciklopedična **Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev** je izčrpno obdelala **Zgodovino agrarnih panog**, v pripravi sta **Zgodovina prometa in Zgodovina mer, uteži in denarja**. Izšlo je še več monografskih del o starejši slovenski zgodovini.

V okviru umetnostne zgodovine sta izšli sintetični deli Emilijana Cevca **Kiparstvo na Slovenskem med gotiko in barokom ter Gotika v Sloveniji in Hrvatskoj**. Raziskovalci glasbene zgodovine so se izkazali z uspešnim tiskanjem nove zbirke slovenskih glasbenih del — **Monumenta artis musicae Sloveniae**. V njej je doslej izšlo 5 zvezkov Ivančičevih, Lagknerjevih, Dolarjevih in Gallusovih skladb, poleg tega sta izšla zbornika referatov na mednarodnih simpozijih, ki jih je organiziral Muzikološki inštitut, in sicer **Slovenska opera v evropskem okviru** in **Jacobus Gallus in njegov čas**.

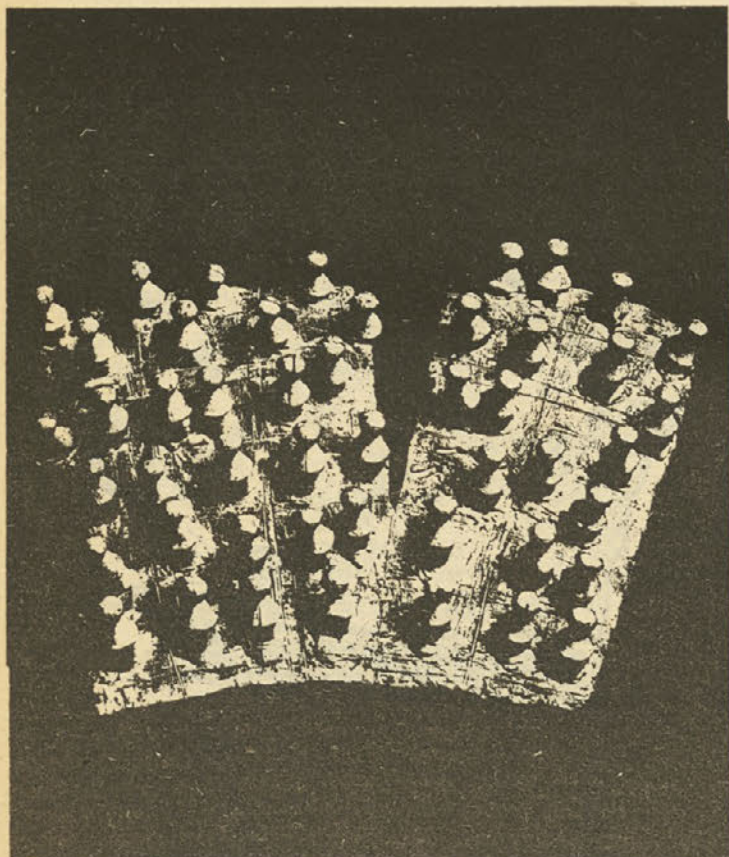
Izšel je predzadnji, 13. zvezek **Slovenskega biografskega leksikona**, v zbirki Korespondence pomembnih Slovencev so izšla **Pisma Frana Govekarja**, v tisku so **Pisma Matija Čopa** in **Pisma**

Primoža Trubarja, seveda z znanstveno-kritičnimi spremennimi besedami in opombami. Izšlo je 15 zvezkov **Literarnega leksikona**, vsega skupaj jih je doslej izšlo 25, letos je dodan dopolnilni zvezek s pregledom celote v slovenščini in angleščini. Objavljena je bila 2. knjiga **Slovenskih ljudskih pesmi**, monografska študija **Maske slovenskih pokrajin** (Niko Kuret) in še več knjig in plošč o slovenskem ljudskem izročilu. V znanstveni izdaji **Zbranih del Borisa Ziherla** sta izšli dve knjigi, v tisku je tretja. Izšli sta prvi dve knjigi **Temeljne izdaje del Marxa in Engelsa**, prav tako s kritičnimi sestavki.

V sklopu dolgoletnega dela za jugoslovansko vegetacijsko karto je bilo pravkar obdelano postojno območje, izdelana pa je bila tudi karta potencialne naravne vegetacije celotne Jugoslavije. Izšlo je veliko razprav o naravoslovnih vidikih naše zemlje in njenih značilnosti, več jih je zbrano v izčrpnem zborniku **Naravne nesreče v Sloveniji**, sicer pa izhajajo v revijah, npr. v **Geografskem zborniku** in **Krasoslovenskem zborniku**. Rezultati sistematičnih raziskav našega kraškega sveta so na sodoben, hitro dstopen in pregleden način zbrani v računalniško obdelanem **katastru kraških pojavov**.

Vse to je le izbor nekaterih najzanimivejših raziskovalnih rezultatov iz pravkar preteklega srednjeročnega obdobja. Koliko bi se dalo še povedati o njih, si lahko predstavljamo, če upoštevamo, da so bila dognanja o naši naravni in kulturni dediščini v pravkar minulem petletnem obdobju objavljena v več kakor 1200 knjigah, razpravah in člankih.

MAJDA STANOVNIK-BLINČ

Vladimira Bratuž: Tribuna, žgana glina s samostojne razstave v razstavišču Name-Tromostovje.

Akademsko kiparko, arhitektko in pedagoginjo Lako Bratužovo sicer poznamo bolj po plastičnih opremljenih javnih prostorih, sedanja razstava pa nam daje vpogled v njeno intimnejše ustvarjanje. To so keramike in plastike, nastale v zadnjem obdobju. Vsebinsko keramiko ji je po večini navdihnila narava ob morju s svojimi ritmi, plastike pa so plod doživetij in razmišljanj o sodobnem človeku množice. Ta sociološka problematika, boleča in značilna zlasti za predstavnike zrelega srednjega rodu, je iznajdljivo podana z motivi kakor: Sam v množici, Mlin življenja, Zasvojenost itd. Tudi plastike, kjer človeška figura ni prisotna, temveč je motiv vsakdanji predmet, izpovedujejo misel o dogajanju med ljudmi.

Razstava kaže bogato likovno kulturo ustvarjalke in njeno življenjsko angažiranost.

Gospodarno, vendar ne na račun otrok

VZ Anice Černejeve Celje

Vrtci po Sloveniji najbrž različno občutimo zaostrene gospodarske razmere, saj smo neposredno odvisni od gospodarskega položaja v posameznih občinah, od razvitosti mreže vzgojno-varstvenih organizacij, številca otrok v družbeno organizirani vzgoji in varstvu, pa tudi od uspešne svobodne menjave dela; to pomeni od uspešnega dogovarjanja o ekonomski ceni. Sem je treba prišteti še normative ki določajo, koliko otrok sme biti v oddelku, pa tudi kadrov, in seveda — strokovne službe.

Kljub prizadevanju Skupnosti otroškega varstva Slovenije, da bi se izenačile življenjske razmere otrok pa tudi vzgojiteljic, je med otroki in vrtci še precej razlik. Povedati je treba, da nam Skupnost otroškega varstva Slovenije (glede na možnosti) še zmeraj dodaja denar za nabavo vzgojnih pripomočkov, za zboljšanje zdravstveno-higienskih razmer, za večja vzdrževalna dela, pa tudi za zboljšanje osebnega dohodka delavcev. Prispevek Skupnosti zelo presega prispe-

vek staršev, ki prispevajo (po zadnjih izračunih) komaj 20 odstotkov potrebnega denarja za našo vzgojno-varstveno organizacijo.

Ce bi bili odvisni samo od ustvarjenega dohodka na podlagi načrtovane ekonomske cene, bi bile razmere za vzgojno delo še siromašnejše. Res pa je tudi, da ob nenehni rasti rezijskih stroškov in drugih cen različnih pridelkov in izdelkov (od prehrane pa do igrač) z dovoljeno rastjo ekonomske cene ne ustreza več. Ob periodičnih obračunih finančnega poslovanja ugotavljamo nemogoče indekse pri rasti stroškov za različne vrste porabe, ki jih nismo mogli predvideti, čeprav vsako leto natančno in gospodarno delamo po stabilizacijskem načrtu. Gospodarno razmišljamo in varčujemo, kjer le moremo (pri energiji, vodi, papirju, čistilih, pri oblačilih za dojenčke) in zmeraj znova iščemo možnosti, katerim vzgojnim sredstvom bi se lahko odpovedali, ne da bi prizadeli kakovosti vzgoje in zdravja

otrok. Koristno in gospodarno uporabljamo številne odpadne materiale, ki jih dobimo od staršev in od delovnih organizacij, sami izdelujemo ljubkovalne igrače in popravljamo poškodovane. Pri nekaterih vzdrževalnih delih, ki bi jih sicer morali drago plačati, so nam pomagali tudi starši in varčevalci, smo za prihodnje leto lahko nakupili več vzgojnih sredstev (med temi je tudi Lego sistem, ki je zelo drag). Zato smo se odločili, da ga bomo uporabljali le v kabinetu, sicer bi se porazgubil v skupinah.

Tudi otroke vsak dan znova navajamo na pravilno ravnanje z igračami in jih spodbujamo k varčevanju.

Menim, da smo vse dozdajšnje gospodarske težave še kar dobro premagovali in da jih bomo tudi po naslednjem letu, če ne bodo posledice stabilizacije prerasle naših zmogljivosti. Računamo lahko na neizčrpen optimizem vzgojiteljic v celjskih vrtcih in na njihovo strpnost seveda, če bo njihovo delo ustrezno družbeno vrednoteno in nagrajevano.

Zdaj, ko so se našim delavcem nekoliko povečali osebni dohodki, se že bojimo, da se bodo — po zadnjih ukrepih — spet povečale razlike med nami in gospodarstvom. Delavci v vzgojno-varstvenih organizacijah čutijo čedalje večjo odgovornost do dela, hkrati pa se vse bolj bojijo za svoj obstoj. Ker je v vrtcih čedalje manj otrok, smo upravičeno zaskrbljeni za prihodnost naše dejavnosti. Povedati moram, da smo opustili že dve varstveni družini, in da bi bil en naš odde-

lek prazen, če ne bi vozili otrok iz drugega celjskega vrtca, ki je prenapolnjen; opustili smo tudi en razvojni oddelk za duševno prizadete predšolske otroke.

Pri Skupnosti otroškega varstva smo se dogovorili takole: če se bo število otrok še naprej zmanjševalo, bomo postopoma zniževali normative in ne bomo dopustili, da bi ostali nekateri oddelki prazni. Le-te bi namenili otrokom iz krajevne skupnosti, ki še nimajo dnevno družbeno organizirane predšolske vzgoje. Prepričana pa sem, da v takšnem ekonomskem položaju kot smo, ne bomo zlahka rešili tega vprašanja z denarne plati. Zdaj imamo na oddelku dve »celi« delavki — vzgojiteljico in varuhinjo, ne moremo pa si predstavljati, kako naj bi ob še manjšem številu delavcev lahko dobro organizirali delo. Že zdaj imamo veliko težav pri delu zaradi prilaganja staršem tako glede dolžine kot časa varstva ter pogostih bolniških izostankov delavcev z dela. In kakšna bo kakovost našega dela, še posebno, če vemo, da starši čedalje več pričakujejo od nas, ker so veliko bolj poučeni o pomenu predšolske vzgoje? Pri ocenjevanju zdajšnjega resničnega položaja, pa tudi pri načrtovanju naše dejavnosti v prihodnje moramo biti stvarni.

Ne smemo pretiravati z obljubami o boljši kakovosti, ki jo napovedujejo srednjeročni dokumenti. Zavedati se moramo, da so dosežki dokaj dobri glede na družbene možnosti.

Menim, da moramo ohraniti doseženo, ob tem pa kar najbolje razvijati kakovost.

ANA ČETKOVIČ

SREČANJE V ANDERSENOMI KNJIŽNICI

Med najlepšimi pravljičami in risbami

»Najlepše pravljice žive v velikem, starem mestu, najlepše risbe pa rišejo otroci v Andersenovi vrtcu.« Tako je zapisala Ela Peroci v pismu, ki nam ga je poslala s slikanico. To je bila njena pozorna zahvala za risbe naših otrok, ki smo jih poslali pisateljici ob njeni 60-letnici.

Njeno pismo hranimo na steni pod steklom, ker je prijazno in toplo — tako, kakršne so vse njene pravljice in zgodbe. Ob njem sem si zaželela, da bi povabila pisateljico, da bi si sama ogledala, kje živijo njene pravljice in zgodbe in kako ob njih nastajajo otroška doživljanja, izražena v risbah.

Zvedela sem, da je njeno novo pravljico o Nini v čudežni deželi ilustrirala Jelka Reichmanova. Za naše otroke bi bilo veliko doživljanje, če bi se lahko neposredno seznanili z obema ustvarjal-kama hkrati. Mogoče se bo naša želja vendarle uresničila, morda se bosta kljub pomanjkanju časa odzvali vabilu, sem upala.

In res sta prišli. Tisti dan nam je bilo v Andersenovi vrtcu toplo ob pričakovanju. Kdor je le mogel, je prišel v knjižnico. Škoda, da je pre-majhna in ne more sprejeti vseh dvanajst predšolskih skupin. Le tri skupine so imele to srečo.

Na srečanje smo se dobro pripravili. Jelka Reichman nam je posodila svojih 50 izvornih ilustracij, ki smo jih shranili pod steklom in jih razstavili v skupnem prostoru, kjer si jih lahko ogledajo vsi otroci, njihovi starši in obiskovalci. Razstavili smo tudi slikanice z njenimi ilustracijami in slikanice Ele Peroci.

Ela Peroci nam je prebrala pravljico o Nini v čudežni deželi.

Jelka Reichman pa jo je ilustrirala na velikem formatu. Vsak po svoje smo doživljali pravljico, delo njenih ustvarjal-k. Otroci s široko odprtimi očmi, zatopljeni v pravljичni svet in v nastajanje na papirju. Ilustratorka je povabila otroke k sodelovanju. Njenim umetniško narisanim podobam se je pridružila še nevesča, vendar ustvarjanja željna otroška roka.

Ela Peroci nam je povedala kdaj, kako in zakaj je začela pisati, Jelka Reichman pa kako in zakaj tako lepo riše.

Prijetno srečanje nam je popestril še Miljutin Ajdič, nekdanji ravnatelj našega vrtca, s kratko in zelo zanimivo zgodbo o tramvaju. Ta tramvaj nam je podarilo Cestno podjetje in mnoge otroke je nemalokrat popeljal v pravljичni svet, čeprav je sam ostajal na dvorišču starega vrtca na Verdni-kovi ulici.

Srečanje z umetnicama je bilo ob tednu otroka. Šele danes vam pišem o tem, ker sem želela ugotoviti, kakšne vtise je zapustilo pri otrocih.

Nastale so lepe risbe v različnih tehnikah. Obe avtorici sta jih bili iskreno veseli. Otroci, ki prihajajo v knjižnico, si posebno želijo slikanice Ele Peroci in slikanice, ki jih je ilustrirala Jelka Reichmanova.

Tako se širi zanimanje tudi pri tistih otrocih, ki se niso mogli udeležiti srečanja.

Ela Peroci nam je v zameno za risbe o Nini poslala spet novo slikanico o AJATAJU — otroci jo že poslušajo v nadaljevanjih — Jelka Reichman pa nam je obljubila, da nam bo še kdaj posodila priljubljene slike.

Prejeli smo več, kot smo pričakovali.

IVANA ORAŽEM

predšolska
vzgoja

Del nagrajenih igrač (Foto: M. Ciglič)

Otroku samo dobro igračo

Najznačilnejša in temeljna dejavnost predšolskih otrok je igra, nepogrešljiv spremljevalec otrokove igre pa igrača. Prav zato, ker je za otrokov razvoj tako zelo pomembna, poudarjajo strokovnjaki tudi velik pomen igrače kot vzgojnega sredstva. Igrača ponuja različne možnosti za domišljijско, dojemalno in ustvarjalno igro. Otroka spodbuja h gibanju in opazovanju, k razvijanju govora, k samostojnemu oblikovanju, sproščanju domišljije, k vztrajnosti, sodelovanju in skupni igri. Bogati mu miselne in čustveno življenje in ga uvaja v širše socialno okolje.

Velika vzgojna moč igrače je spodbudila mnoge strokovnjake in ustanove, da so se začeli prizadevati, da bi dobili otroci res dobre igrače.

Ta prizadevanja segajo že v leto 1950. Tedaj je spodbudila Zveza prijateljev mladine Slovenije več dejavnosti, pri kateri so sodelovali: strokovne ustanove, upravni organi in mnogi strokovnjaki. Namen vseh družbeno organiziranih prizadevanj za dobro igračo je bil tudi dvigniti našo izdelavo igrač na višjo, kakovostnejšo raven. Gre za to, da bi starši, vzgojitelji in vsi, ki delajo z otroki, spoznali vzgojno vrednost igrače in njen pomen za otrokov razvoj, dobro ocenjene igrače naj bi postale učilo in bile zato oproščene prometnega davka. Žal se ta prizadevanja so- slej še niso uresničila. Tako je maloprodajna cena igrače v trgovini obremenjena z 28,9 odstotka davka. Vzgojno-varstvene organizacije lahko sicer kupijo igrače brez prometnega davka, če imajo ustrezno potrdilo, da je igrača učilo, ki ga izda Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. To omogoča Zakon o obdav-

čenju proizvodov in storitev v prometu. V Sloveniji se v zadnjih letih prizadeva za dobro igračo tudi Skupnost otroškega varstva Slovenije. V ta namen je ustanovila komisijo za oceno igrač. Komisija ocenjuje igrače, primerne za vzgojo in varstvo predšolskih otrok ter svetuje vsem, ki sodelujejo pri nastajanju igrače. S svojimi ugotovitvami seznanja Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, izdelovalce igrač, trgovino Pedenjped in množična občila.

V letu 1985 je komisija pregledala in ocenila okoli 50 igrač. Nekaterim izdelovalcem je predlagala izboljšave, nekatere igrače pa je ocenila kot dobre. Meril za preskušanje kakovosti igrač je veliko, pa tudi zahtevna so. Igrače morajo ustrezati naslednjim zahtevam: biti morajo vzgojne, primerne otrokovi starosti in njegovim duševnim in telesnim sposobnostim ter uporabne za različne igre. Dobra igrača mora ustrezati tudi zdravstvenohigienskim in tehnološkim zahtevam; biti mora varna, izdelana iz prijetnega in trpežnega materiala, skratka takšna, da se z njo otrok ne bo ranil in poškodoval. Tako igrača mora biti tudi estetsko oblikovana, zato da se otrok ob njej likovno vzgaja. Priznanje Dobra igrača so prejele igrače, ki so bile pozitivno ocenjene s psihopedagoškega, zdravstvenohigienskega in tehnološkega vidika. Predstavljene so bile na razstavi Otroci v igri, ki je bila letošnjega novembra v Potrošniško informativnem centru v Ljubljani.

Zelimo si lahko, da bi komisija za oceno igrač nadaljevala svoje delo ter še nadalje pospeševala in razvijala izdelavo dobrih igrač pri nas.

IRENA MOREL

Vzgojiteljice in učiteljice opozarjamo na izdelke, ki so prejeli priznanje Dobra igrača. Ob imenih igrač je navedena starost otrok, ki jim je igrača namenjena, pa tudi to, kdo je igračo izdelal.

IGRAČA	ZA OTROKE	IZDELALI
MUCA	od 4 mes. do 1 leta	(Lzok Žagar)
Garnitura posodic	od 8 meseca	(Mehanotehnika)
Barvna gosonica	od 1 do 3 let	(Tvornica namestaja i didakte, Dugo selo)
MEDVEDEK	od 1 leta	(Mehanotehnika)
DOJENČEK DENIS	od 2 let	(Jugoplastika)
VOZIČEK CIM	od 1 do 5 let	(Matjaž Cirman)
PREVOZNI NAKLADAC	od 2 do 7 let	(Matjaž Cirman)
MINI VLAK	od 2 do 6 let	(Ciciban)
ŽOGA — MINI BALL	od 2 let	(Biserka)
ŽOGA — SENIOR	od 2 let	(Biserka)
GARNITURA MORJE	od 2 let	(Mehanotehnika)
KUHALNIK	od 3 do 6 let	(Jugoplastika)
FIGURICE	od 3 let	(Ciciban)
BIMO-3	od 4 let	(Mehanotehnika)
VIGI	od 5 let	(Janez Gubanc)
BENOKONSTRUKTOR	od 5 let	(Beno Strozak)
ČLOVEK, NE JEZI SE	od 6 let	(Ciciban)
TOMBOLA SKAČE,		
SKAČE ŽABICA	od 6 do 9 let	(DDU Univerzum)
SPOMIN	od 5 let	(Jože Hribar)
ALI VEŠ	od 5 do 7 let	(DZS)

Tako so vzgojiteljice VVZ Andersen domiselno ponazorile zgodbo Frana Levstika Kdo je napravil Vidku srajčico. Za dekoracijo so uporabile posušene trave, vejice, semena in furnir.

Najslabši osebni dohodki v občini

VZ Anton Medved Kamnik

Vzgojno-varstvena organizacija Anton Medved je edina tovrstna organizacija v kamniški občini. Sestavlja jo osem vzgojno-varstvenih enot ali dislociranih oddelkov. Organizirano družbeno vzgojo ima v Kamniku 800 otrok, to je le 29,8 % predšolskih otrok. V vrtcu je tako malo otrok prav zato, ker v kamniški občini že štiri leta niso zgradili nobene stavbe za družbeno varstvo otrok. Vse do šolskega leta 1985-86 je bilo vsako leto tudi do 250 odklonjenih prostenj. Zdaj pa čaka na varstvo 150 otrok; največ teh je v mestu Kamnik, nekaj otrok, potrebnih varstva, pa je v Komendi, kjer smo morali začasno ukiniti družinsko varstvo, otroke prenesti v vzgojno-varstveno enoto in objektivno kombinirano skupino otrok, starih do dveh let in pol. Zaostrene gospodarske razmere prav gotovo tudi pri nas zahtevajo smotno in varčno poslovanje; le-to je zelo oteženo, ker so enote in oddelki razdrobljeni. Zaradi take razdrobljenosti oddelkov je potrebno za poslovanje več denarja, saj moramo vsak dan razvoziti hrano in drugo. Visoki so tudi izdatki za ogrevanje, saj smo odvisni od različnih dobaviteljev, ki imajo kaj malo posluha za to, kar otroci potrebujejo.

Ob vse večjih materialnih izdatkih, ki bremenijo vzgojno-varstveno organizacijo, iz dneva v dan teže uresničujemo vzgojni program. Vzemimo za zgled

vzgojna sredstva. Izvajalci smo vsako leto v ekonomski ceni materialne stroške samo indeksirali, posledica tega pa je, da smo ob letošnji revalorizaciji programov dobili priznanih samo 246 din za mesec na otroka ali 2912 din na leto. Kaj pa danes ob tako visokih cenah igrač sploh lahko kupimo za ta denar? Pri tem še tako iznajdljive vzgojiteljice ne morejo pomagati.

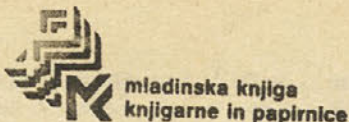
Izvajalci smo že od junija opozarjali samoupravno interesno skupnost, da je za našo dejavnost načrtovala premalo denarja, ali bolje, da dobivamo manj denarja od staršev zaradi samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialno varstvenih pravic. Trudili smo se zaman. Obljubili pa so nam, da bo prispevna stopnja večja šele v letu 1986.

Prispevna stopnja, veljavna v letu 1985, namreč ne zagotavlja dovolj denarja, tako da izvajalci še vedno nimamo plačanih vseh programov, čeprav je že konec leta. Pa tudi tega ne vemo, kako bomo ta denar sploh dobili — zaradi interventnega zakona.

Izvajalci smo letos v težavnem položaju, to se pozna tudi pri osebnih dohodkih zaposlenih delavcev v vzgojno-varstveni organizaciji. Po podatkih za oktober smo na zadnjem mestu v občini, kaj šele da bi lahko govorili o kakršnem koli približevanju našega povprečnega osebnega dohodka povprečnemu osebnemu dohodku v gospodarstvu.

ANTONIJA URBANČIČ

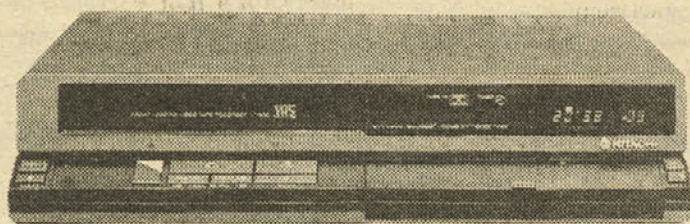
NOVO PRI MLADINSKI KNJIGI

VIDEO TEHNOLOGIJA —
VELIK KORAK NAPREJ

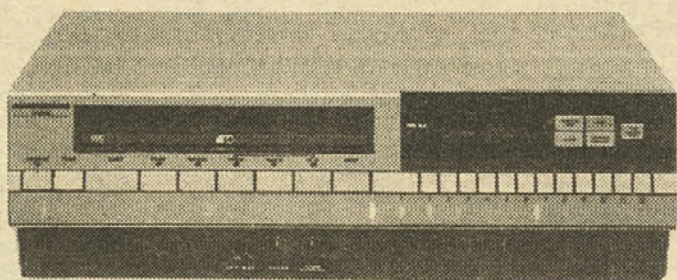
- za posodobitev poučevanja in učenja
- za ustvarjanje in razvedrilo

Ob ponudbi slovenskih celovečernih filmov, posnetih na VHS video kasetah, se je ob izjemnem zanimanju za ta novi medij v šolah in drugih organizacijah najpogosteje pojavila ovira že na začetku dogovarjanja: marsikdo, ki bi sicer rad kupil te filme, ni imel potrebnih naprav za njihovo predvajanje na TV sprejemnikih — uvoženih videorekorderjev.

Zdaj vam v knjigarnah in papirnicah Mladinske knjige lahko pomagamo premostiti tudi to oviro: ponujamo vam 2 modela videorekorderjev, ki ju lahko kupite za dinarjel!

HITACHI VT 61 — 99-kanalni kabelski sprejemnik, 14-dnevno predprogramiranje štirih programov, 4 hitrosti. Prodajna cena (za šole in druge pravne osebe — brez prom. davka): 383.459,65 din, maloprodajna cena (za zasebnike): 494.229,48 din.

NORDMENDE V 103 — 8-kanalni sprejemnik, 14-dnevno predprogramiranje, daljinsko upravljanje. Prodajna cena: 392.128 din, maloprodajna cena: 505.453 din. Dokončne cene veljajo na dan dobave, dobavni rok 30 dni.

Oba videorekorderja sistema VHS sta izdelka najsodobnejše tehnologije; poleg predvajanja posnetih filmov omogočata tudi programirano snemanje TV programa.

V ta namen lahko pri nas kupite tudi prazne (neposnete) video kasete AMPEX E-120 (za 2 uri programa) — prodajna cena: 3.480 din, maloprodajna cena: 4.485,72 din.

Za naročila in dodatne informacije se oglašite na naslov:

MLADINSKA KNJIGA, KNJIGARNE IN PAPIRNIC, Grosistični oddelk, 61000 Ljubljana, Titova 3 (tel.: 061 215-358) ali v najbližji večji poslovalnici MK (v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu, Kranju, Zagorju ob Savi, Titovem Velenju, Slovenj Gradcu, Tolmini, Ptuj in drugod po Sloveniji).

ŠOLAM, VRTCEM IN MENTORJEM!

Varčujte pri Ljubljanski banki — Gospodarski banki Ljubljana, da boste tudi vi prejeli

DARILO:
DENAR ZA NAKUP
RAČUNALNIKA

Varčevanje na šolah pri LB — Gospodarski banki Ljubljana ima dolgoletno tradicijo, saj poteka to zgledno sodelovanje že več kot 20 let. Leta 1973 je bila ustanovljena prva šolska hranilnica, v letu 1985 pa imamo na šolah na območju Gospodarske banke že 239 hranilnic, in sicer: 107 pionirskih, 2 mladinski in 130 cicibanskih hranilnic. Po vedati je treba, da je Ljubljanska banka — Gospodarska banka Ljubljana lani opremila z računalniki 8 pionirskih hranilnic na šolah, ki so dobro varčevale.

Letos pa so prejele nagrado naslednje:

osnovne šole: X. SNOUB — Ljubljanske, Ljubljana, Prežihov Voranc, Ljubljana Dr. Vito Kraigher, Ljubljana, Veljko Vlahovič, Ljubljana, Ferdo Vesel, Šentvid pri Stični, Marjan Novak-Jovo, Ljubljana, Alojz Kebe, Ljubljana Šentvid, Fran Albreht, Kamnik, 11. maj, Grahovo, Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana in Zbora odposlancev, Kočevje

srednje šole: Srednješolski center Rudolfa Maistra, Kamnik, Srednja šola tehničnih usmeritev in družboslovja, Kočevje, Srednja gradbena šola Ivan Kavčič Ljubljana in Pedagoška srednja šola, Ljubljana.

MENTORJI! Ne pozabite, da bo Ljubljanska banka za vas, ki boste prešli na računalniško vodenje hranilnic, pripravila seminarje, na katerih se boste usposobili za delo z računalnikom.

UČENCI! Sodelujte v medrazrednih tekmovanjih in pri novi igri Zmaj žvenketaj! Varčujte za ekskurzije in za sklepne prireditve!

ŠOLE! Spomnite se, da Ljubljanska banka nagraduje tudi razredne skupnosti in krožke iz obresti, ki jih dobi od sredstev, ki so vezana za tri mesece.

Varčujte sodobno pri Ljubljanski banki — Gospodarski banki Ljubljana!

SPLOŠNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA FRANC ROZMAN
STANE LJUBLJANA, Kardeljeva ploščad 19

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA IN OSNOV ELEKTROTEHNIKE**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoji: visoka izobrazba ustrezne smeri, opravljen strokovni izpit, 1 leto delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim življenjepisom sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na naslov: Splošna srednja vojaška šola Franc Rozman Stane Ljubljana, Kardeljeva ploščad 26. Delo je mogoče začeti 1. 2. 1986. Osební dohodek po pravilniku. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE 17. OKTOBER BELTINCI

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU**, za poučevanje matematike v 7. razredu, za določen čas (do 30. 6. 1986), nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu

Če se na razpis ne bodo prijavi kandidati z ustrezno izobrazbo, bomo sprejeli absolventa ustrezne stroke in smeri. Prevzem del in nalog je lahko takoj ali po dogovoru. Prijavite se v 8 dneh po objavi razpisa na zgornji naslov.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE »8 TALCEV« LOGATEC, Notranjska 3

razpisuje prosta dela in naloge

— **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA** na celodnevni osnovni šoli, za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu).

Pogoj: razredni učitelj. Začetek dela takoj. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na gornji naslov v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

VABILO NA SEMINAR

RAČUNALNIK
PRI POUKU

Računalniški center univerze Edvarda Kardelja in Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha iz Ljubljane prirejata v januarju 1986 seminar za učitelje, ki želijo uporabljati računalnik Sinclair ZX Spectrum pri pouku poljubnega predmeta (npr. zemljepisa ali angleščine) na osnovni, srednji ali visoki stopnji. Seminar bo vodil sodelavec RCU, magister Primož Jakopin.

Osnova za sestavljanje učnih sekvenc na seminarju bo urejevalnik besedil in slik EVE, ki ga je pripravil isti avtor kot INES. Program omogoča tudi tistim, ki niso večši programiranja v BASICu ali kakem drugem programskem jeziku, da sestavijo učne sekvence, ki jih uporabijo kot teste znanja ali enote za samostojno učenje.

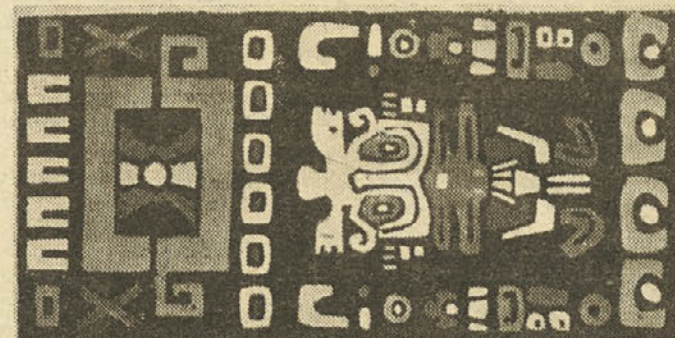
Na seminarju se bodo udeleženci najprej seznanili z možnostmi, ki jih ponuja EVE: urejanjem besedil, risanjem z računalnikom, oblikovanjem serijskih sporočil in s postopki nad podatkovnimi zbirkami. V drugem delu seminarja bodo udeleženci samostojno sestavili polurno sekvenco za preverjanje znanja iz svoje stroke.

Za seminar predvidevamo dva termina: **od 13. do 15. (na šoli Karla Destovnika-Kajuha) in od 27. do 29. januarja (na Računalniškem centru)**. Obsegal bo deset ur predavanj in deset ur vaj; prva dva dni od 8.30 do 13.15 in od 14.30 do 17.30, tretji dan pa od 8.30 do 12.30. Udeležencem bo na voljo deset mikračunalnikov in dva tiskalnika. Na seminarju bodo prejeli priročnik in kaseto s programi, priporočamo pa, da prinesejo s seboj še dve prazni kaseti in, po možnosti, svoj mikrotračnik ali kasetofon.

Del stroškov seminarja bo krila Izobraževalna skupnost, udeleženci pa program s priročnikom in del vaj, v znesku 6000 dinarjev.

Prijave pošljite na osnovno šolo Karla Destovnika-Kajuha, Vlahovičeva 42, 61000 Ljubljana, do 9. januarja 1986. Stroške za seminar je treba nakazati do 13. januarja 1986 na žiro račun šole: 50103-603-46278, lahko jih pa udeleženci vplačajo tudi na šoli, prvi dan seminarja.

Dodatna pojasnila lahko dobite po telefonu: (061) 445-626 ali 445-529.

POPRAVEK razpisa pomočnikov ravnateljev **OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR VRHNIKA, OBJAVLJENEGA V PREJŠNEM ŠTEVILKU** Prosvetnega delavca. Iz vsebine se črta predzadnji odvek razpisa.

VIZ PIRAN
TOZD OSNOVNA ŠOLA CIRIL KOSMAČ PIRAN
Komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P**, ki bo dopolnjevalno obveznost s poučevanjem informatike in računalništva zike ali z drugimi nalogami, za nedoločen čas
- **UČITELJA MATEMATIKE, PRU ali P**, za določen čas od 1. 2. 1986 do 30. 6. 1986 (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu) s polnim delovnim časom
- **ZBOROVODJE** za vodenje otroškega in mladinskega pevskega zbora, **PRU ali P** za določen čas, 6 učnih ur na teden
- **UČITELJA LIKOVNE VZGOJE, PRU ali P**, za nedoločen polnim delovnim časom

Prijavite se v 8 dneh po objavi razpisa. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: VIZ Piran — DSS, Rozmanov 66330 Piran.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po izteku razpisnega roka.

prosvetni
delavec

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet ČZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Bo-

gdan Čepič, Tea Dominko, Leopold Kejžar, Franci Kržan, Marjana Kunej, Vida Nered, Albin Puclín, Alenka Pučko, Marija Skalar, Janez Sušnik, Jože Valentinčič, Viktor Žorž
Direktor: Jože Valentinčič

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Rudi Lešnik, Barica Marentič-Požarnik, Veljko

Troha, Jože Valentinčič, Marija Velikonja, Majda Vujovič
Uredništvo: Jože Valentinčič, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.
Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104

Rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za leto 1985 znaša 800 din za posameznike in 1200 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša letna naročnina 650 din. Cena posamezne številke je 45 din, pri povečanem obsegu pa 60 din. Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643
Po mnenju Republiškega komisija za vzgojo in izobraževanje je »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometa davka od prometa proizvoda (glej 7. točko 1. odstavka člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prou).